EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, XXX
DFAFT
[…](2015) XXX draft

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

ONTWERPRICHTSNOEREN VOOR DE TOEPASSING VAN DE IN DE ARTIKELEN 169, 170 en 171 VAN DE GMO-VERORDENING VASTGESTELDE SPECIFIEKE REGELS VOOR DE SECTOREN OLIJFOLIE, RUNDVLEES EN AKKERBOUWGEWASSEN

Ontwerp

DIT ONTWERP IS EEN DOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE DAT NOG KAN WORDEN GEWIJZIGD EN DAT NOG NIET DOOR HET COLLEGE IS GOEDGEKEURD

Gelieve eventuele vragen over dit ontwerp te sturen naar COMP-E-TF-FOOD@ec.europa.eu.

ONTWERPRICHTSNOEREN VOOR DE TOEPASSING VAN DE IN DE ARTIKELEN 169, 170 EN 171 VAN DE GMO-VERORDENING VASTGESTELDE SPECIFIEKE REGELS VOOR DE SECTOREN OLIJFOLIE, RUNDVLEES EN AKKERBOUWGEWASSEN

Belangrijke stappen in de goedkeuringsprocedure:

Vergadering met de NMA's en ministeries:	*16 oktober 2014*
Openbare raadpleging:	*K1 2015*
Raadgevend comité:	*K3 2015*
Geplande goedkeuring	*K4 2015*

Inhoud

1. Inleiding 4

1.1 Doel en toepassingsgebied 4

2. Regels die van toepassing zijn op overeenkomsten tussen landbouwproducenten in de sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen 5

2.1 Het juridische kader – de toepassing van de artikelen 101 en 102 VWEU op de productie van en de handel in landbouwproducten 5

2.2 De in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vastgestelde afwijking van de toepassing van de artikelen 101 en 102 VWEU voor de sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen 10

2.3 Alternatieve beoordelingsmogelijkheden ter waarborging van de wettigheid van de door een PO namens haar leden gevoerde onderhandelingen over leveringscontracten 15

2.3.1 Algemene afwijking van de mededingingsregels krachtens artikel 209 van de GMO-verordening 16

2.3.2 De groepsvrijstellingsverordening inzake specialisatie 18

2.4 Voorwaarden voor de afwijking 20

2.4.1 Erkenning van een PO / een UPO 20

2.4.2 Doelstellingen van een PO 21

2.4.3 De toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst 23

De vereenvoudigde methode 26

De alternatieve methode 39

2.4.4 Voorwaarden inzake de betrekkingen tussen de PO en de aangesloten producenten 41

2.4.5 Een beperking van de aan conctractuele onderhandelingen onderworpen productie 41

2.4.6 Aanmeldingsverplichting 42

2.5 Vrijwaringsmechanismen 42

2.5.1. Uitsluiting van de mededinging 43

2.5.2. Kleinere relevante productmarkt met mededingingsbeperkend effect 45

2.5.3. De doelstellingen van het GLB worden in gevaar gebracht 45

3. Sectorspecieke afdelingen 45

3.1. Olijfolie 45

3.1.1. Voorbeelden van de toepassing van de afwijking in de sector olijfolie 45

3.1.2. Identificatie van de relevante markt in de sector olijfolie 47

3.2.Sector rundvlees 48

3.2.1 Voorbeelden van de toepassing van de afwijking in de sector rundvlees 48

3.3. Akkerbouwgewassen 49

3.3.1 Voorbeelden van de toepassing van de afwijking in de sector akkerbouwgewassen 49

1. Inleiding

1.1 Doel en toepassingsgebied

(1) Deze richtsnoeren [1] dienen producenten in de sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen tot leidraad voor de toepassing van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening [2], waarin specifieke voorschriften voor contractuele onderhandelingen in deze sectoren zijn vastgelegd.

(2) Hoewel deze richtsnoeren tot doel hebben de producenten een specifieke leidraad te bieden, blijven de producenten zelf verantwoordelijk voor het beoordelen van hun praktijken. De richtsnoeren strekken ook de rechtbanken en mededingingsautoriteiten van de lidstaten tot leidraad bij hun toepassing van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening, maar zijn voor hen niet juridisch bindend.

(3) De artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening hebben betrekking op bepaalde landbouwproducten in de sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen[3].

(4) De artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening stellen producentenorganisaties (hierna PO's) en unies van producentenorganisaties (hierna UPO's) in de gelegenheid onder een aantal voorwaarden namens hun leden te onderhandelen over contracten voor de levering van de betrokken producten[4].

(5) De betrokken entiteiten worden als volgt gedefinieerd:

- Een producent is een producent van het betrokken product;
- Een PO is een producentenorganisatie zoals omschreven in artikel 152 van de GMO-verordening;

---

[1] Richtsnoeren inzake de toepassing van de in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vastgestelde specifieke regels voor de sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen (hierna "de richtsnoeren" genoemd).

[2] De GMO-verordening is Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 671).

[3] Deze sectoren zijn vastgesteld door de wetgever in het kader van de hervorming van het GLB en de vaststelling van de GMO-verordening.

[4] De artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening zijn uitsluitend van toepassing op een specifieke categorie PO's en UPO's, die door de lidstaten zijn erkend overeenkomstig artikel 152, lid 1, en artikel 156 van de GMO-verordening, en gelden dus niet voor elke PO of UPO. Voor nadere bijzonderheden, zie punt (54) hieronder.

- Een UPO is een unie van producentenorganisaties zoals omschreven in artikel 156 van de GMO-verordening.

Wanneer in de richtsnoeren in het kader van de in afdeling 2.2 omschreven afwijking naar een PO (PO's) wordt verwezen, geldt voor een UPO (UPO's) hetzelfde, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven.

De erkende brancheorganisaties vallen niet onder de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening. Zij kunnen echter wel in aanmerking komen voor de in artikel 210 van de GMO-verordening vastgestelde mogelijkheid van een afwijking.

(6) Het standpunt van de Commissie laat de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie[5] met betrekking tot de uitlegging van de artikelen 39, 42, 101 en 102 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna het "VWEU" genoemd) en van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening onverlet.

(7) In de richtsnoeren worden de volgende punten behandeld:

- het kader van algemeen toepasselijke mededingingsregels;
- de in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vastgestelde specifieke regels;
- de praktische toepassing van de in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vastgestelde specifieke regels in de betrokken landbouwsectoren.

2. Regels die van toepassing zijn op overeenkomsten tussen landbouwproducenten in de sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen

2.1 Het juridische kader – de toepassing van de artikelen 101 en 102 VWEU op de productie van en de handel in landbouwproducten

(8) Artikel 42 VWEU verleent de wetgever van de EU (het Europees Parlement en de Raad) de bevoegdheid om te bepalen in hoeverre mededingingsregels van toepassing zijn op de productie van en de handel in landbouwproducten.

(9) Meer bepaald wordt door de wetgever overeenkomstig artikel 42 VWEU, met inachtneming van de in artikel 39 VWEU vermelde doeleinden van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (hierna de "doelstellingen van het GLB" genoemd), bepaald in hoeverre de mededingingsregels van toepassing zijn op de landbouwsector. Volgens het Hof van Justitie van de Europese Unie erkent die

[5] Met het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt in dit verband de rechtspraak van het Hof van Justitie en het Gerecht bedoeld.

bepaling het primaat van het landbouwbeleid ten opzichte van hetgeen het Verdrag op mededingingsgebied beoogt[6].

(10) Overeenkomstig artikel 39 VWEU heeft het GLB de volgende doeleinden:

a. de productiviteit van de landbouw te doen toenemen door de technische vooruitgang te bevorderen en door zowel de rationele ontwikkeling van de landbouwproductie als een optimaal gebruik van de productiefactoren, met name de arbeidskrachten, te verzekeren;

b. aldus de landbouwbevolking een redelijke levensstandaard te verzekeren, met name door verhoging van het hoofdelijk inkomen van hen die in de landbouw werkzaam zijn;

c. de markten te stabiliseren;

d. de voorziening veilig te stellen; en

e. redelijke prijzen bij de levering aan verbruikers te verzekeren.

(11) In artikel 206 van de GMO-verordening worden de mededingingsregels in de artikelen 101 tot en met 106 VWEU overeenkomstig artikel 42 VWEU van toepassing verklaard op de productie van en de handel in landbouwproducten:

"*Tenzij in deze verordening anders is bepaald, en overeenkomstig artikel 42 VWEU, gelden de artikelen 101 tot en met 106 VWEU, evenals de daarvoor vastgestelde uitvoeringsbepalingen, voor alle in artikel 101, lid 1, en artikel 102 VWEU bedoelde overeenkomsten, besluiten en feitelijke gedragingen die betrekking hebben op de productie van of de handel in landbouwproducten, onder voorbehoud van de artikelen 207 tot en met 210 van deze verordening*."

(12) De artikelen 101 en 102 VWEU zijn slechts in zoverre van toepassing op het gedrag van ondernemingen in de vorm van overeenkomsten, besluiten, feitelijke gedragingen of misbruik van een machtspositie in zoverre deze "*de handel tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden*". Bijzonderheden over de interpretatie van dit toepasselijkheidscriterium zijn opgenomen in de richtsnoeren van de Commissie betreffende het begrip "beïnvloeding van de handel"[7].

(13) Artikel 101 VWEU is <u>in beginsel</u> van toepassing op alle economische activiteiten van producenten en PO's. Een PO is een vereniging van individuele producenten, die volgens het mededingingsrecht van de EU geldt als een vereniging van ondernemingen, en als een onderneming op zich[8], wanneer zij een economische activiteit verricht. Zowel

---

[6] Arrest in zaak 139/79, Maizena, ECLI:EU:C:1980:250, punt 23; Arrest in zaak C-139/00, (Milk Marque, ECLI:EU:C:2003:429, punt 91; Arrest in zaak C-280/93, Duitsland/Raad, ECLI:EU:C:1994:367, punt 61.

[7] Mededeling van de Commissie – Richtsnoeren betreffende het begrip "beïnvloeding van de handel" in de artikelen 81 en 82 van het Verdrag (PB C 101 van 27.4.2004, blz. 81).

[8] Onder een economische activiteit wordt een activiteit die bestaat in het aanbieden van goederen en diensten op een bepaalde markt verstaan. Voor nadere bijzonderheden, zie: arrest in zaak C-118/85,

een PO als haar leden zijn daarom aan de mededingingsregels onderworpen. De mededingingsregels zijn bijgevolg niet enkel van toepassing op de overeenkomsten tussen individuele producenten (bijvoorbeeld de oprichting van een PO en haar oprichtingsstatuten), maar ook op de door de PO genomen besluiten en de door de PO gesloten contracten.

(14) Bij de beoordeling van de toepasselijkheid van artikel 101, lid 1, VWEU op coöperaties (een van de mogelijke vormen waarin een PO kan worden opgericht), was het Hof van Justitie van de Europese Unie van oordeel dat het tot stand brengen van een onderneming in de specifieke rechtsvorm van een coöperatieve vennootschap op zich geen mededingingsbeperkend gedrag inhoudt. Hieruit volgt echter niet dat coöperaties automatisch buiten het verbod van artikel 10, lid 1, VWEU vallen, aangezien zij desalniettemin een middel kunnen vormen om het commercieel gedrag van de aangesloten ondernemingen aldus te beïnvloeden dat de mededinging op de markt waarop deze ondernemingen actief zijn, wordt beperkt of vervalst[9].

(15) **Voorbeeld** van de toepassing van artikel 101 op de activiteiten van producenten:

Situatie: De markt voor levend slachtvee in een bepaald land kampt met een aanhoudende daling van de binnenlandse vraag doordat de vraag naar rundvlees bij de eindverbruiker afneemt. Bovendien stijgt de invoer van karkassen en uitgesneden rundvlees, en in mindere mate de invoer van levend slachtvee. De slachthuizen in het land in kwestie kopen beduidend minder levend slachtvee en de prijzen van levend slachtvee dalen fors. Om deze situatie het hoofd te bieden, sluit een groot aantal leveranciers van levend slachtvee (goed voor circa 60 % van de markt voor levend slachtvee) een onderlinge overeenkomst waarin een minimumprijs voor de verkoop van hun levend slachtvee aan slachthuizen wordt vastgesteld.

Analyse: De overeenkomst heeft tot doel de mededinging te beperken door de vaststelling van een uniforme prijs. Derhalve is zij in strijd met het verbod op mededingingsbeperkende overeenkomsten, besluiten van verenigingen en onderling afgestemde feitelijke gedragingen als bedoeld in artikel 101, lid 1, VWEU. De overeenkomst levert de consument geen enkel voordeel op en schakelt de mededinging uit voor een wezenlijk deel van de markt voor levend slachtvee. Zij kan daarom niet worden gerechtvaardigd op grond van artikel 101, lid 3, VWEU. Een dergelijke overeenkomst vormt derhalve een inbreuk op artikel 101 VWEU en is verboden en nietig.

(16) Artikel 102 VWEU is tevens van toepassing op producenten alsook op een PO die als een onderneming handelt. Het in artikel 102 VWEU vastgestelde verbod op misbruik van een machtspositie is onverkort van toepassing op de landbouwsector. Van een inbreuk op artikel 102 VWEU is echter pas sprake als de volgende voorwaarden zijn vervuld:

Commissie/Italië, EU:C:1987:283, punt 7. Een onderneming is een eenheid die een economische activiteit uitoefent.

9 Voor nadere bijzonderheden en achtergrondinformatie, zie het arrest in zaak C-399/93, Oude Luttikhuis, EU:C:1995:434, punten 10-16. Zie ook de conclusie van advocaat-generaal Tesauro in deze zaak, EU:C:1995:277, punten 29-30.

a. Ten eerste moet een PO of een producent voor een bepaald product en een bepaalde geografische markt (de relevante markt) [10] een machtspositie bekleden, d.w.z. een economische machtspositie die haar/hem in staat stelt zich in belangrijke mate onafhankelijk van haar/zijn concurrenten, afnemers en uiteindelijk de consumenten te gedragen[11].

b. Ten tweede moet de PO of producent haar/zijn machtspositie misbruiken door zich ten nadele van concurrenten, afnemers en/of consumenten in te laten met uitsluitings- en/of uitbuitingspraktijken[12].

c. Door deze praktijken wordt de handel tussen lidstaten ongunstig beïnvloed[13].

(17) **Voorbeeld** van de toepassing van artikel 102 op de activiteiten van een PO:

Situatie: Een zekere tarweproducerende regio ligt op grote afstand van andere tarweproducerende regio's. Tarwe wordt ofwel in plaatselijke molens tot meel vermalen of gebruikt voor de productie van voeder voor dieren die in het gebied worden opgekweekt. Tarwe die bestemd is om te worden gemalen, moet aan strengere kwaliteitseisen beantwoorden en wordt tegen hogere prijzen verhandeld dan tarwe voor voeder. Ter aanvulling van het lokale aanbod vindt enige invoer van tarwe vanuit een buurland plaats tegen prijzen die vanwege de transportkosten doorgaans hoger zijn dan de lokale prijzen. Een grote PO die de helft van de plaatselijke tarweproducenten verenigt (in termen van productievolume) bevoorraadde de meeste plaatselijke molenaars, terwijl andere producenten minder georganiseerd bleven en voederproducenten en molenaars bevoorraadden om te voorzien in hun eventuele restvraag (de vraag waaraan niet door de grote PO werd voldaan). De leden van de grote PO zijn er krachtens de statuten van de PO toe verplicht al hun productie aan de PO te leveren en vanwege een aantal juridische en praktische kwesties stappen deze leden slechts zeer zelden uit de PO. Enkele jaren geleden richtte een aantal landbouwers die geen lid van de grote PO waren, een andere PO op die de tarwekwaliteit en -opbrengst verbeterde en investeerde in een opslag- en distributiesysteem om op grotere schaal tarwe te leveren. Gaandeweg overtuigde

[10] Voor nadere bijzonderheden, zie: Bekendmaking van de Commissie inzake de bepaling van de relevante markt voor het gemeenschappelijke mededingingsrecht (PB C 372 van 9.12.1997, blz. 5).

[11] Arrest in zaak 27/76, United Brands, EU:C:1995:277, punt 65.

[12] Onder misbruik door uitsluiting worden praktijken verstaan die niet op normaal zakelijk gedrag berusten en waarmee wordt beoogd de concurrentiepositie van de concurrenten van de dominante onderneming te schaden of deze geheel van de markt uit te sluiten, zodat uiteindelijk schade aan de afnemers wordt toegebracht (zoals weigeringen tot levering, om een licentie te verlenen, roofprijzen). Misbruik door uitbuiting daarentegen betreft een poging door een dominante onderneming om de door haar markmacht geboden kansen uit te buiten om afnemers rechtstreeks te schaden, bijvoorbeeld door buitensporig hoge prijzen op te leggen. Voor nadere bijzonderheden, zie Mededeling van de Commissie: Richtsnoeren betreffende de handhavingsprioriteiten van de Commissie bij de toepassing van artikel 82 van het EG-Verdrag op onrechtmatig uitsluitingsgedrag door ondernemingen met een machtspositie (PB C 45 van 24.2.2009, blz. 7).

[13] Voor nadere bijzonderheden, zie: Mededeling van de Commissie – Richtsnoeren betreffende het begrip "beïnvloeding van de handel" in de artikelen 81 en 82 van het Verdrag (PB C 101 van 27.4.2004, blz. 81).

deze nieuwe, kleinere PO de plaatselijke molenaars ervan bij haar te kopen in plaats van bij de grote PO. Geconfronteerd met het geleidelijke verlies van de winstgevender markt voor maaltarwe besluit de grote PO de groothandelsprijzen van maaltarwe (korrels) tot onder de variabele kosten te laten zakken in de hoop zo haar klanten terug te winnen. Op die manier wint zij daadwerkelijk sommige van die klanten terug ten nadele van haar opkomende concurrent.

Analyse: Gezien de hoge kosten voor transport vanuit andere productiegebieden naar de betrokken regio is de markt voor de levering van tarwe waarschijnlijk niet groter dan de regio in kwestie. De grote PO neemt waarschijnlijk een machtspositie in, gezien haar marktaandeel, haar controle over de bevoorrading door de aan haar leden opgelegde exclusiviteitsverplichting en het feit dat haar aanbod niet door invoer kan worden vervangen vanwege de hoge transportkosten. Haar machtspositie heeft waarschijnlijk een bestendig karakter, met name omdat de leden van de PO zelden uit de PO stappen en omdat het voor andere tarweleveranciers moeilijk is grote hoeveelheden te leveren. Het agressieve prijsbeleid[14] van de grote PO is op uitsluiting gericht en verdringt een concurrent (de kleinere PO) daadwerkelijk gedeeltelijk van de markt. Bijgevolg is het waarschijnlijk dat de PO, in strijd met artikel 102 VWEU, misbruik heeft gemaakt van haar machtspositie.

(18) De artikelen 101 en 102 VWEU zijn ook van toepassing op overeenkomsten tussen leden van een PO en tussen een PO en haar leden, met inbegrip van de interne besluiten en de statuten van een PO. Het Hof van Justitie heeft zich in verscheidene zaken[15] over de statuten van coöperaties en de overeenstemming daarvan met artikel 101, lid 1, VWEU uitgesproken en in die zaken ook erkend dat zulke coöperatieve regelingen onder bepaalde voorwaarden concurrentiebevorderende effecten kunnen hebben[16].

(19) **Voorbeeld** van de toepassing van artikel 101 op de overeenkomsten tussen leden van een PO:

Situatie: Verscheidene kleine producenten van brouwgerst richten een PO op om samen via een contract voor gezamenlijke levering met een gemeenschappelijke prijs brouwgerst aan een lokale whiskystokerij te verkopen. De producenten zijn hiertoe vooral overgegaan omdat zij niet in staat zijn de door de stokerij gevraagde hoeveelheden afzonderlijk te leveren en de stokerij niet met tal van afzonderlijke kleine leveranciers afzonderlijk zaken wil doen. De PO verzorgt de gehele afzet van brouwgerst en de logistieke organisatie van de levering, met

[14] Voor nadere bijzonderheden betreffende de vaststelling van roofprijsgedrag, zie afdeling C (voornamelijk de punten 63-66) van de Mededeling van de Commissie: Richtsnoeren betreffende de handhavingsprioriteiten van de Commissie bij de toepassing van artikel 82 van het EG-Verdrag op onrechtmatig uitsluitingsgedrag door ondernemingen met een machtspositie (PB C 45 van 24.2.2009, blz. 7).

[15] Zie onder meer arrest in zaak C-399/93, Oude Luttikhuis, EU:C:1995:434, punt 13; arrest in zaak C-250/92, Dansk Landbrugs Grovvareselskab (DLG), EU:C:1994:413, bijvoorbeeld de punten 28 en 35;

[16] Bijvoorbeeld arrest in de zaak-Dansk Landbrugs Grovvareselskab (DLG), EU:C:1994:413, punt 32; arrest in de zaak-Oude Luttikhuis, EU:C:1995:434, punt 12; arrest in de zaak-Florimex, voetnoot 9, EU:T:1997:69, punt 40.

inbegrip van het vervoer. De PO vertegenwoordigt 8 % van de markt voor de levering van brouwgerst aan stokerijen in de regio.

Analyse: De gezamenlijke verkoop door de producenten valt onder het in artikel 101, lid 1, VWEU vastgestelde verbod op mededingingsbeperkende overeenkomsten omdat de prijsconcurrentie tussen onafhankelijke producenten erdoor wordt uitgeschakeld. Het in het raam van de PO opgezette commercialiseringssysteem lijkt in termen van goederendistributie echter belangrijke voordelen op te leveren die aan de klanten worden doorberekend. Ten eerste is er dankzij de PO een extra leverancier op de markt die in staat is de door de afnemer gevraagde hoeveelheden te leveren, waardoor de concurrentie wordt versterkt ten voordele van die afnemer. Ook kan de PO de leveringskosten verlagen door te zorgen voor een beter geïntegreerd logistiek systeem en transactiekosten die lager zijn dan wanneer de afnemer rechtstreeks van alle individuele producenten koopt. Gezien het kleine marktaandeel van de PO is het weinig waarschijnlijk dat de concurrentie wordt beperkt. Bijgevolg is de overeenkomst in kwestie wellicht gerechtvaardigd op grond van artikel 101, lid 3, VWEU.

(20) Hoewel de artikelen 101 en 102 VWEU in het algemeen van toepassing zijn op overeenkomsten tussen producenten, ongeacht of die bij een PO zijn aangesloten, en op door PO's gesloten overeenkomsten, ongeacht of deze overeenkomsten met de leden van de PO dan wel met derde partijen zijn gesloten, kunnen deze overeenkomsten van de toepassing van die artikelen worden uitgesloten op basis van hetzij de GMO-verordening, hetzij algemene mededingingsregels zoals beschreven in de afdelingen 2.2 en 2.3 hieronder.

2.2 De in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vastgestelde afwijking van de toepassing van de artikelen 101 en 102 VWEU voor de sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen

(21) Overeenkomstig artikel 206 van de GMO-verordening gelden de artikelen 101 en 102 VWEU voor overeenkomsten, besluiten en feitelijke gedragingen die betrekking hebben op de handel in landbouwproducten, *"[t]enzij in deze verordening anders is bepaald"*. Door specifieke regels voor overeenkomsten, besluiten en feitelijke gedragingen van producenten van landbouwproducten in bepaalde sectoren vast te stellen, introduceren de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening afwijkingen van de toepassing van de artikelen 101[17,18] en 102[19] VWEU.

---

[17] De richtsnoeren zijn van toepassing op de leveringscontracten waarover de PO's namens hun leden hebben onderhandeld, ongeacht het niveau van integratie dat daarmee wordt bereikt, met uitzondering van transacties die een concentratie vormen in de zin van artikel 3 van Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad van 20 januari 2004 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen ("de concentratieverordening", PB L 24 van 29.1.2004, blz. 1), zoals bijvoorbeeld het geval zou zijn voor gemeenschappelijke ondernemingen die duurzaam alle functies van een zelfstandige economische eenheid vervullen.

[18] Artikel 101
1. Onverenigbaar met de interne markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke de handel tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de interne markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst en met name die welke bestaan in:

(22) Naar de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening afzonderlijk of samen wordt in de richtsnoeren verwezen als "de afwijking".

(23) De artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening hebben betrekking op olijfolie, rundvleesproducten en bepaalde producten van de sector akkerbouwgewassen[20]. In

---

a) het rechtstreeks of zijdelings bepalen van de aan- of verkoopprijzen of van andere contractuele voorwaarden;
b) het beperken of controleren van de productie, de afzet, de technische ontwikkeling of de investeringen;
c) het verdelen van de markten of van de voorzieningsbronnen;
d) het ten opzichte van handelspartners toepassen van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmede nadeel berokkenend bij de mededinging;
e) het afhankelijk stellen van het sluiten van overeenkomsten van de aanvaarding door de handelspartners van bijkomende prestaties welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.
2. De krachtens dit artikel verboden overeenkomsten of besluiten zijn van rechtswege nietig.
3. De bepalingen van lid 1 van dit artikel kunnen echter buiten toepassing worden verklaard
- voor elke overeenkomst of groep van overeenkomsten tussen ondernemingen,
- voor elk besluit of groep van besluiten van ondernemersverenigingen, en
- voor elke onderling afgestemde feitelijke gedraging of groep van gedragingen,
die bijdragen tot verbetering van de productie of van de verdeling der producten of tot verbetering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen
a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstelling niet onmisbaar zijn,
b) de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken producten de mededinging uit te schakelen.

[19] Artikel 102
Onverenigbaar met de interne markt en verboden, voor zover de handel tussen lidstaten daardoor ongunstig kan worden beïnvloed, is het, dat een of meer ondernemingen misbruik maken van een machtspositie op de interne markt of op een wezenlijk deel daarvan.
Dit misbruik kan met name bestaan in:
a) het rechtstreeks of zijdelings opleggen van onbillijke aan- of verkoopprijzen of van andere onbillijke contractuele voorwaarden;
b) het beperken van de productie, de afzet of de technische ontwikkeling ten nadele van de verbruikers;
c) het toepassen ten opzichte van handelspartners van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmede nadeel berokkenend bij de mededinging;
d) het afhankelijk stellen van het sluiten van overeenkomsten van de aanvaarding door de handelspartners van bijkomende prestaties welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.

[20] De volgende niet voor inzaai bestemde, en in het geval van gerst, niet voor verwerking tot mout bestemde producten vallen onder artikel 171 van de GMO-verordening:
a) zachte tarwe die onder GN-code ex 1001 99 00 valt;
b) gerst die onder GN-code ex 1003 90 00 valt;
c) maïs die onder GN-code ex 1005 90 00 valt;
d) rogge die onder GN-code ex 1002 90 00 valt;
e) harde tarwe die onder GN-code ex 1001 19 00 valt ;
f) haver die onder GN-code ex 1004 90 00 valt;
g) triticale die onder GN-code ex 1008 60 00 valt;

artikel 169, lid 1, artikel 170, lid 1, en artikel 171, lid 1, van de GMO-verordening is bepaald "*dat [e]en producentenorganisatie in de sector [...] die krachtens artikel 152, lid 1, is erkend en één of meer van de volgende doelstellingen nastreeft, namelijk het concentreren van het aanbod, het in de handel brengen van de door haar leden geproduceerde producten en het optimaliseren van de productiekosten, [...] namens haar leden, met betrekking tot de volledige gezamenlijke productie van die leden of een gedeelte daarvan, [kan] onderhandelen over contracten voor de levering van*" de producten van deze sectoren die onder de in deze artikelen vastgestelde definities vallen.

(24) De artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening hebben dus betrekking op alle overeenkomsten, besluiten of feitelijke gedragingen van een PO wanneer deze namens haar leden over leveringscontracten onderhandelt.

(25) De artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening staan gezamenlijke leveringsactiviteiten toe[21], d.w.z gezamenlijke verkoop en activiteiten gerelateerd aan de verkoop van landbouwproducten in de sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen, uitgevoerd door producenten van deze landbouwproducten via PO's.

(26) Het doel van de afwijking bestaat erin de onderhandelingspositie van producenten in de betrokken sectoren ten opzichte van downstreammarktdeelnemers te versterken teneinde een redelijke levensstandaard voor de producenten en een duurzame ontwikkeling van de productie te waarborgen. Dit doel moet worden bereikt overeenkomstig de in artikel 39 VWEU vastgestelde doelstellingen van het GLB: meer bepaald dient het te worden bereikt door via de integratie van activiteiten in PO's aanzienlijke efficiëntiewinst te boeken, zodat de activiteiten van deze PO's per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB[22].

(27) Het doel van de afwijking moet worden bereikt doordat PO's daadwerkelijk het aanbod concentreren en producten in de handel brengen[23] en, bijgevolg, namens hun leden over leveringscontracten onderhandelen. Om te voldoen aan de doelstellingen inzake het concentreren van het aanbod en het in de handel brengen van producten dienen zulke PO's een doeltreffende commercialiseringsstrategie te volgen.

(28) Bij de uitvoering van hun strategie is het gebruikelijk dat PO's over leveringscontracten onderhandelen en alle elementen daarvan vaststellen: prijzen, hoeveelheden en mogelijk

---

h) kool- en raapzaad dat onder GN-code ex 1205 valt;
i) zonnebloemzaad dat onder GN-code ex 1206 00 valt;
j) soja die onder GN-code ex 1201 90 00 valt;
k) paarden- en duivenbonen die onder GN-codes ex 0708 en ex 0713 vallen;
l) voedererwten die onder GN-codes ex 0708 en ex 0713 vallen.

[21] Zie lid 1 van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

[22] Zie overweging 139 van de GMO-verordening.

[23] Zie lid 2, onder d), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

ook andere contractbepalingen zoals verwijzingen naar kwaliteitsspecificaties van de producten, de duur van het contract, opzeggingsclausules, ontsnappingsclausules[24], bijzonderheden betreffende betalingstermijnen en -procedures, regelingen voor het inzamelen en leveren van producten alsook regels die van toepassing zijn in geval van overmacht.

(29) De tenuitvoerlegging van de commercialiseringsstrategie van de PO kan ook noodzaken tot overeenkomsten en feitelijke gedragingen tussen de PO en haar leden die onverbrekelijk samenhangen met de commercialiseringsstrategie van de PO, zoals productieplanning[25] en het uitwisselen van commercieel gevoelige informatie[26].

(30) In de richtsnoeren wordt naar de "onderhandeling over leveringscontracten door een PO in naam van haar leden" verwezen als "contractuele onderhandelingen".

(31) De contractuele onderhandelingen kunnen verschillende vormen hebben: bijvoorbeeld veilingen (fysiek of online), telefonische verkoop, spotmarkt, termijnmarkt. De vorm van de contractuele onderhandelingen heeft geen invloed op de toepassing van de afwijking.

(32) Contractuele onderhandelingen kunnen in verschillende vormen door een PO worden gevoerd, bijvoorbeeld op basis van bilaterale handel of via beursgenoteerde markten[27]. Contractuele onderhandelingen kunnen plaatsvinden met of zonder overdracht van de eigendom van de producten door de producenten aan de PO[28]. Voorts kunnen deze gezamenlijke leveringsactiviteiten plaatsvinden ongeacht of de door de PO bedongen

---

[24] Zich aan een contract onttrekken kan onder meer nodig zijn in geval van een misoogst door bijvoorbeeld ongunstige weersomstandigheden of ziekten.

[25] De commercialiseringsstrategie van een PO kan noodzaken tot het plannen van de productie van de leden om ervoor te zorgen dat de leden de producten aan de PO leveren overeenkomstig de commercialiseringsstrategie. Een situatie waarin productieplanning in het kader van de commercialiseringsstrategie van de PO past, valt bijgevolg onder de afwijking. Een dergelijke situatie verschilt evenwel van een situatie waarin productieplanning buiten het kader van dergelijke strategie plaatsvindt. In dit laatste geval kan productieplanning vallen onder andere in de GMO-verordening vastgestelde afwijkingen van de mededingingsregels.

[26] De commercialiseringsstrategie van de PO kan noodzaken tot het uitwisselen van commercieel gevoelige informatie tussen de leden, bijvoorbeeld om de capaciteit van de leden voor het opvoeren van de leveringen aan de PO te bepalen. Een situatie waarin de uitwisseling van commercieel gevoelige informatie past in het kader van de commericaliseringsstrategie van de PO valt bijgevolg onder de afwijking. Deze situatie verschilt evenwel van de situatie waarin de uitwisseling van commercieel gevoelige informatie buiten het kader van een dergelijke strategie plaatsvindt. In dit laatste geval kan de uitwisseling van commercieel gevoelige informatie vallen onder andere in de GMO-verordening vastgestelde afwijkingen van de mededingingsregels.

[27] De PO kan de beursgenoteerde markt, bijvoorbeeld een veilingplatform, zelf oprichten en beheren.

[28] Zie lid 2, onder a), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

leveringsprijs geldt voor de volledige productie van de leden van de PO dan wel een gedeelte daarvan[29].

(33) Om voor de afwijking in aanmerking te komen, moet een PO echter aan een aantal voorwaarden [30] voldoen wanneer zij namens haar leden onderhandelt over leveringscontracten:

a. de PO moet formeel erkend zijn door de nationale autoriteiten overeenkomstig artikel 152, lid 1, van de GMO-verordening (of artikel 156, lid 1, van de GMO-verordening voor UPO's);

b. de PO moet tot doel hebben het aanbod te concentreren, de door haar leden geproduceerde producten in de handel te brengen en/of de productiekosten te optimaliseren;

c. deze doelstellingen worden bereikt op voorwaarde dat het nastreven ervan leidt tot de integratie van activiteiten en dergelijke integratie naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst oplevert, zodat de activiteiten van de PO per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB;

e. de hoeveelheid van een bepaald product waarover door een welbepaalde PO wordt onderhandeld, mag niet meer bedragen dan 15 % van de totale nationale productie (in het geval akkerbouwgewassen en rundvlees) / 20 % van de relevante markt (in het geval van olijfolie);

f. producenten kunnen geen lid zijn van meer dan een PO die namens hen over leveringscontracten onderhandelt;

g. de PO moet de bevoegde nationale autoriteiten in kennis stellen van de hoeveelheid van het betrokken product waarover wordt onderhandeld.

(34) Deze specifieke voorwaarden worden in detail besproken in afdeling 2.4.

(35) Een overeenkomst, een besluit of een onderling afgestemde feitelijke gedraging die niet voldoet aan de voorwaarden van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening (bijvoorbeeld omdat de gezamenlijke verkoop van akkerbouwgewassen betrekking zou hebben op meer dan 15 % van de totale nationale productie van het product), komt niet in aanmerking voor de afwijking, maar houdt niet automatisch een inbreuk op de mededingingsregels in, zoals hieronder in afdeling 2.3 wordt uiteengezet.

---

[29] Zie lid 2, onder b), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

[30] Dit is slechts een overzicht van de belangrijkste voorwaarden; specifieke elementen worden in detail besproken in de volgende afdelingen en een volledige lijst is te vinden in de respectieve wetgeving, namelijk de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

2.3 Alternatieve beoordelingsmogelijkheden ter waarborging van de wettigheid van de door een PO namens haar leden gevoerde onderhandelingen over leveringscontracten

(36) Ten eerste wordt eraan herinnerd dat de in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vastgestelde regels het karakter hebben van een afwijking van het mededingingsrecht of "veilige haven", waar de artikelen 101 en 102 VWEU worden geacht niet van toepassing te zijn. Niet-naleving van de voorwaarden van de afwijking houdt echter geen rechtstreekse en onmiddellijke inbreuk op de mededingingsregels in. Er zijn tal van alternatieve manieren om te waarborgen dat overeenkomsten, besluiten en feitelijke gedragingen met betrekking tot contractuele onderhandelingen verenigbaar zijn met de artikelen 101 en 102 VWEU.

(37) Een PO en/of haar leden in de sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen kan/kunnen op de volgende manieren beoordelen of de activiteiten van een PO die zich, onder meer, met contractuele onderhandelingen bezighoudt, in overeenstemming zijn met de artikelen 101 en 102:

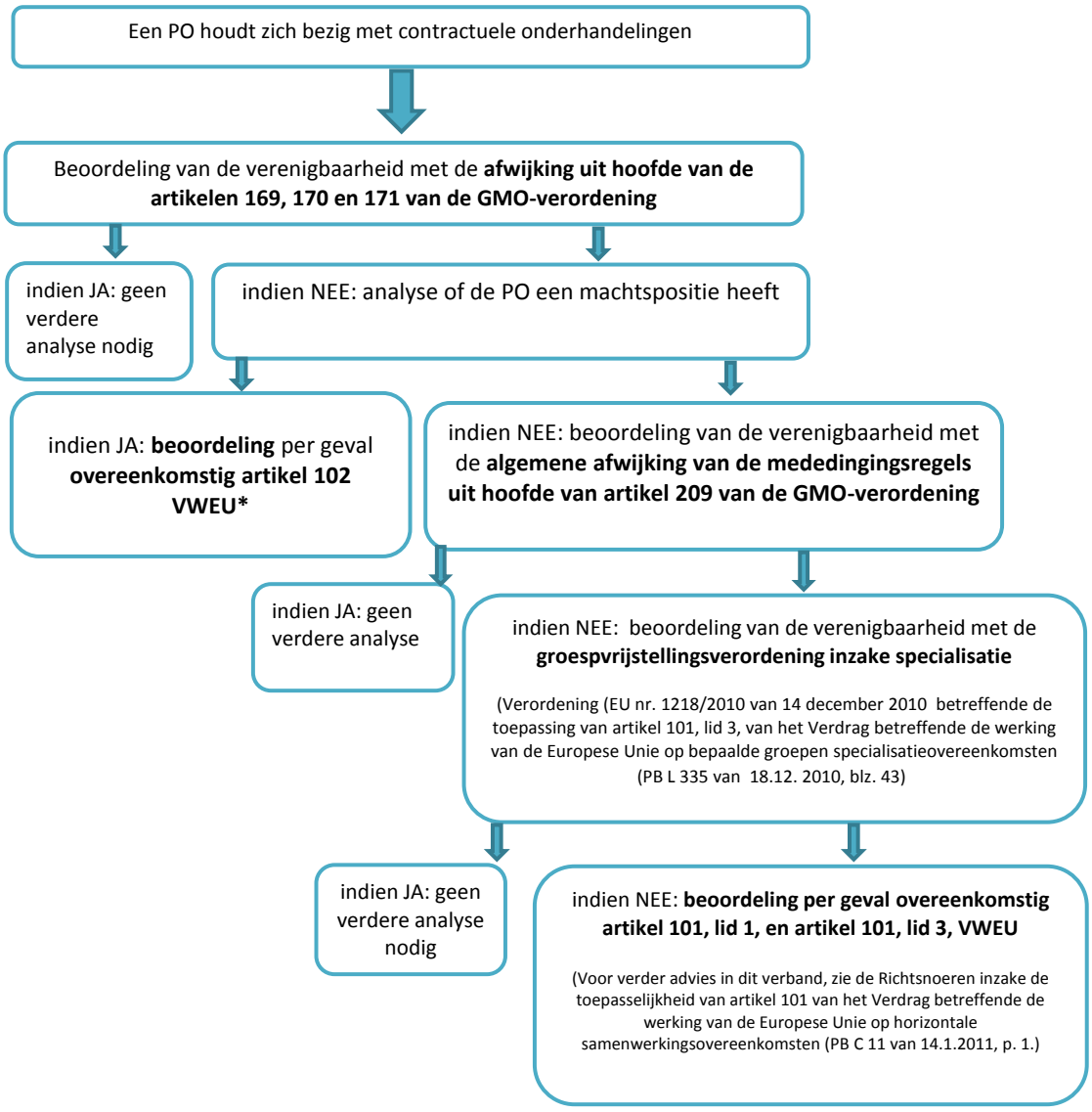

* Voor aspecten van de door een PO met een machtspositie gevoerde contractuele onderhandelingen die mogelijk relevant zijn voor de toepassing van artikel 101, lid 1, VWEU, zie ook het pad voor PO's zonder machtspositie.

(38) Deze beoordelingen worden toegelicht in de volgende onderafdelingen. Deze onderafdelingen beschrijven enkel de basiselementen van de toepassing van deze instrumenten. Voor de volledige lijst van voorwaarden dienen de respectieve wetgevingsteksten te worden geraadpleegd.

2.3.1 Algemene afwijking van de mededingingsregels krachtens artikel 209 van de GMO-verordening

(39) Artikel 206 van de GMO-verordening bevestigt het algemene beginsel dat het mededingingsrecht van de EU van toepassing is op de productie van en de handel in landbouwproducten. Dit is echter afhankelijk van de artikelen 207 tot en met 210 van de GMO-verordening. Bij artikel 209 van de GMO-verordening worden overeenkomsten,

besluiten en feitelijke gedragingen, voor zover deze betrekking hebben op de productie van of de handel in landbouwproducten, uitgesloten van de toepassing van artikel 101, lid 1, VWEU indien bepaalde voorwaarden zijn vervuld. In tegenstelling tot de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening geldt een dergelijke afwijking voor alle onder de GMO-verordening vallende landbouwsectoren. Het gaat dus om een afzonderlijk, op zichzelf staand instrument, dat hierna de "algemene afwijking" wordt genoemd.

(40) In twee verschillende situaties komen producenten in aanmerking voor deze algemene afwijking:

a. Artikel 101, lid 1, VWEU is niet van toepassing op overeenkomsten, besluiten en feitelijke gedragingen die betrekking hebben op de productie van of de handel in landbouwproducten, en die vereist zijn voor de verwezenlijking van de in artikel 39 VWEU omschreven GLB-doelstellingen. Het Hof van Justitie oordeelde in dit verband dat, zelfs indien een overeenkomst als vereist voor de verwezenlijking van een of meer van deze doelstellingen kan worden beschouwd, maar niet vereist is om een andere doelstelling te vervullen (of een andere doelstelling zelfs in gevaar brengt), zij niet onder deze afwijking kan vallen[31] (artikel 209, lid 1, eerste alinea, van de GMO-verordening);

b. Artikel 101, lid 1, VWEU is niet van toepassing op overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen van:
   - producenten;
   - producentenverenigingen;
   - unies van producentenverenigingen;
   - overeenkomstig artikel 152 van de GMO-verordening erkende PO's;
   - overeenkomstig artikel 156 van de GMO-verordening erkende UPO's;

   die betrekking hebben op de productie of de verkoop van landbouwproducten of het gebruik van gemeenschappelijke installaties voor het opslaan, behandelen of verwerken van landbouwproducten, tenzij de doelstellingen van het GLB in gevaar worden gebracht (artikel 209, lid 1, tweede alinea, van de GMO-verordening).

(41) De algemene afwijking (beide vormen) is niet van toepassing op overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen die de verplichting inhouden identieke prijzen toe te passen of tot gevolg hebben dat mededinging wordt uitgesloten.

(42) Er is geen voorafgaand besluit van de Commissie of van een nationale mededingingsautoriteit nodig om in aanmerking te komen voor de in artikel 209 van de GMO-verordening vastgestelde algemene afwijking, i.e. de toepassing ervan is gebaseerd op zelfbeoordeling door de producenten. In alle nationale of EU-procedures

[31] Arrest in de zaak-Frubo, EU:C:1975:61; arrest in de zaak-Florimex, voetnoot 9, EU:T:1997:69; arrest in de zaak-Oude Luttikhuis, EU:C:1995:434; arrest van 13 december 2006, FNCBV/Commissie, T-217/03 en T-245/03, EU:T:2006:391.

moet de partij die beweert dat een inbreuk op artikel 101, lid 1, VWEU is gepleegd, het bewijs voor die inbreuk leveren. Het is echter aan de partij die zich op de algemene afwijking beroept om te bewijzen dat aan de voorwaarden van de algemene afwijking is voldaan.

2.3.2 De groepsvrijstellingsverordening inzake specialisatie

(43) Overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1218/2010 van de Commissie[32] (hierna de "groepsvrijstellingsverordening inzake specialisatie" genoemd) kunnen specialisatieovereenkomsten onder meer overeenkomsten, besluiten of onderling afgestemde feitelijke gedragingen tussen ondernemingen omvatten waarbij deze overeenkomen gezamenlijk bepaalde producten te produceren of de productie van een of meer producten aan elkaar uit te besteden (een onderneming wordt de exclusieve producent voor een van deze producten)[33].

(44) In het bijzonder voor de landbouwsector kan een specialisatieovereenkomst betrekking hebben op de gezamenlijke productie van landbouwproducten en elke activiteit voor de verwerking van landbouwproducten tot andere producten, zoals het slachten van dieren en het versnijden van vlees, het malen van granen enz. In de context van landbouw-PO's is de kans groot dat een specialisatieovereenkomst de verwerking van onbewerkte landbouwproducten tot andere producten behelst aangezien er weinig gemeenschappelijke ondernemingen voor de productie van onbewerkte landbouwproducten bestaan.

(45) In de groepsvrijstellingsverordening inzake specialisatie is bepaald dat overeenkomstig artikel 101, lid 3, VWEU, artikel 101, lid 1, VWEU niet van toepassing is op specialisatieovereenkomsten voor zover bepaalde voorwaarden zijn vervuld[34].

(46) Ten eerste mag het gecombineerde marktaandeel van de partijen niet meer dan 20 % van de relevante markt bedragen.

(47) Ten tweede mogen de specialisatieovereenkomsten geen hardcore beperkingen omvatten, d.w.z. het vaststellen van prijzen, het beperken van de productie en het toewijzen van markten of klanten.

(48) Er zijn echter uitzonderingen. De veilige haven van de groepsvrijstelling inzake specialisatie kan van toepassing zijn op[35]:

---

[32] Verordening (EU) nr. 1218/2010 van de Commissie van 14 december 2010 betreffende de toepassing van artikel 101, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op bepaalde groepen specialisatieovereenkomsten (PB L 335 van 18.12.2010, blz. 43).

[33] Voor nadere bijzonderheden met betrekking tot de definities, zie artikel 1 van de groepsvrijstellingsverordening inzake specialisatie.

[34] Artikel 2 van de groepsvrijstellingsverordening inzake specialisatie.

[35] Artikel 4 van de groepsvrijstellingsverordening inzake specialisatie.

- de vaststelling van prijzen die worden aangerekend aan directe afnemers in de context van gezamenlijke distributie van in het kader van de specialisatieovereenkomst geproduceerde producten;
- de vaststelling van de capaciteit en het productievolume in het kader van een overeenkomst betreffende gezamenlijke productie, en
- de vaststelling van verkoopdoelstellingen in de context van gezamenlijke distributie van in het kader van de specialisatieovereenkomst geproduceerde producten.

(49) **Voorbeeld** van een mogelijke toepassing van de groepsvrijstelling inzake specialisatie in de landbouwsector:

Situatie: Verscheidene producenten van akkerbouwgewassen komen overeen gezamenlijk diervoeder uit raapzaad te produceren. Vroeger verkochten zij het zaad enkel aan zaadverwerkingsbedrijven. Zij sluiten een overeenkomst betreffende gezamenlijke productie voor hun gehele raapzaadproductie. Voorts verzorgen zijn gezamenlijk de distributie en bepalen zij gezamenlijk de prijs waarvoor zij hun volledige productie diervoeder uit raapzaad aan veehouders verkopen. Binnen een jaar haalden de producenten van akkerbouwgewassen een marktaandeel van 9,3 % op de markt voor diervoeder uit raapzaad.

Analyse: Overeenkomsten inzake gezamenlijke productie worden beschouwd als één van de soorten specialisatieovereenkomsten die onder de groepsvrijstelling inzake specialisatie vallen. De kleinst mogelijke markt lijkt de markt voor diervoeder uit raapzaad te zijn (deze kan groter zijn en diervoeders uit andere bronnen omvatten). Het gecombineerde marktaandeel van de partijen op de markt voor diervoeder uit raapzaad bedraagt overeenkomstig artikel 3 van de groepsvrijstellingsverordening niet meer dan 20 %. In de overeenkomst worden prijzen vastgesteld, maar artikel 4, onder a), van de groepsvrijstellingsverordening staat de vaststelling toe van prijzen die aan directe afnemers (in casu veehouders) in rekening worden gebracht in het kader van gezamenlijke distributie. Dat de overeenkomst een exclusieve-leveringsverplichting aan drie producenten van akkerbouwgewassen oplegt, is ook in overeenstemming met de groepsvrijstellingsverordening (artikel 2, lid 3, onder a)). Bijgevolg zou de bedoelde gezamenlijke-productieovereenkomst onder de groepsvrijstellingsverordening vallen en geen met artikel 101 VWEU onverenigbare mededingingsbeperkende overeenkomst vormen.

2.3.3 Individuele beoordeling overeenkomstig artikel 101, leden 1 en 3, en artikel 102 VWEU

(50) Alle ondernemingen, met inbegrip van landbouwproducenten en PO's kunnen de verenigbaarheid van hun overeenkomsten, besluiten en feitelijke gedragingen met artikel 101, leden 1 en 3, en artikel 102 VWEU zelf beoordelen.

(51) Om advies te verstrekken en het ondernemingen gemakkelijker te maken hun overeenkomsten, besluiten en feitelijke gedragingen zelf te beoordelen, heeft de Commissie richtsnoeren/leidraden betreffende de toepassing van de artikelen 101 en 102 VWEU vastgesteld. De meest relevante in dit verband zijn:

- Richtsnoeren inzake de toepasselijkheid van artikel 101 VWEU op horizontale samenwerkingsovereenkomsten [36]; in het bijzonder met betrekking tot overeenkomsten inzake gezamenlijke productie [37] en overeenkomsten inzake gezamenlijke commercialisering [38] (voor een overeenkomst inzake gezamenlijke commercialisering, zie ook het voorbeeld in paragraaf (19) hierboven);

- Richtsnoeren betreffende de toepassing van artikel 81, lid 3, van het Verdrag *[thans artikel 101, lid 3, VWEU]*[39].

2.4 Voorwaarden voor de afwijking

(52) De in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vastgestelde afwijking is onderworpen aan een aantal voorwaarden met betrekking tot:

a. de erkenning van de PO/UPO;

b. de doelstellingen van de PO;

c. een toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst;

d. de betrekkingen tussen de PO en haar leden;

e. een beperking van de aan contractuele onderhandelingen onderworpen producthoeveelheden;

f. aanmeldingsverplichtingen.

(53) In deze afdeling wordt elk van deze voorwaarden geanalyseerd.

2.4.1 Erkenning van een PO / een UPO

(54) Een PO of een UPO moet formeel erkend zijn door de nationale autoriteiten overeenkomstig artikel 152, lid 1, en artikel 156 van de GMO-verordening[40]. Een PO kan een juridische entiteit of een deel daarvan zijn.

---

36 PB C 11 van 14.1.2011, blz. 1.

37 Zie de paragrafen 150 tot en met 293 van de Richtsnoeren inzake de toepasselijkheid van artikel 101 VWEU op horizontale samenwerkingsovereenkomsten.

38 Bijzonderheden betreffende overeenkomsten inzake gezamenlijke commercialisering zijn terug te vinden in de paragrafen 225 tot en met 257 van de Richtsnoeren inzake de toepasselijkheid van artikel 101 VWEU op horizontale samenwerkingsovereenkomsten.

39 PB C 101 van 27.4.2004, blz. 97.

40 Artikel 152
Producentenorganisaties
1. De lidstaten kunnen, op verzoek, producentenorganisaties erkennen, die:
a) bestaan uit, en overeenkomstig artikel 153, lid 2, onder c), gecontroleerd worden door, producenten uit een in artikel 1, lid 2, bedoelde specifieke sector;

(55) De erkenningsprocedure wordt uitgevoerd door een door de betrokken lidstaat aangewezen nationale autoriteit.

(56) Een PO kan lid van een andere PO zijn (een zogenoemde "secundaire PO"), die de door de bij haar aangesloten PO's geleverde productie in de handel brengt. De betrokken lidstaat besluit of dergelijke secundaire PO's worden erkend als PO's of als UPO's. Aangezien de afwijking voor zowel PO's als UPO's geldt, komen de secundaire PO's in beide gevallen voor de afwijking in aanmerking.

(57) De leden van een PO kunnen, behalve producenten, ook entiteiten zijn die geen producent van de betrokken landbouwproducten zijn. PO's met participatie van niet-producenten moeten voldoen aan alle voorwaarden inzake het oprichten van PO's en hun statuten, met inbegrip van die inzake besluitvorming en democratische controle als bedoeld in de artikelen 152, 153 en 154 van de GMO-verordening.

2.4.2 Doelstellingen van een PO

(58) Om in aanmerking te komen voor de afwijking moet een PO ten minste een van de volgende doelstellingen nastreven:

a. concentratie van het aanbod;

---

b) zijn opgericht op initiatief van de producenten zelf;
c) een specifieke doelstelling nastreven, die kan bestaan uit ten minste één van de volgende doelen:
i) verzekeren dat de productie wordt gepland en op de vraag wordt afgestemd, met name wat omvang en kwaliteit betreft;
ii) het aanbod en de afzet van de producten van haar leden concentreren, ook via direct marketing;
iii) de productiekosten en het rendement op investeringen om de normen met betrekking tot milieu en dierenwelzijn te halen, optimaliseren en de producentenprijzen stabiliseren;
iv) onderzoek verrichten en initiatieven ontwikkelen op het gebied van duurzame productiemethoden, innovatieve praktijken, economische concurrentiekracht en marktontwikkelingen;
v) het gebruik van milieuvriendelijke teeltmethoden, productietechnieken en goede praktijken en technieken op het gebied van dierenwelzijn bevorderen en daarvoor technische bijstand verstrekken;
vi) het gebruik van productienormen bevorderen en daarvoor technische bijstand verstrekken, de productkwaliteit verbeteren en producten ontwikkelen met een beschermde oorsprongsbenaming, een beschermde geografische aanduiding of een nationaal kwaliteitskeurmerk;
vii) bijproducten, en met name afval, beheren ter bescherming van de water-, bodem- en landschapskwaliteit, en de biodiversiteit in stand houden of verbeteren;
viii) bijdragen tot duurzaam gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en tot matiging van de klimaatverandering;
ix) initiatieven ontwikkelen op het gebied van afzetbevordering;
x) het beheer waarnemen van de onderlinge fondsen die zijn bedoeld in de operationele programma's in de sector groenten en fruit bedoeld in artikel 31, lid 2 van deze Verordening en artikel 36 van Verordening (EU) nr. 1305/2013;
xi) de nodige technische ondersteuning verlenen voor het gebruik van de regelingen voor termijnmarkten en landbouwverzekeringsstelsels.

b. het in de handel brengen van de door haar leden geproduceerde producten[41], en

c. het optimaliseren van de productiekosten[42].

(59) Voorts vereist de afwijking dat een PO daadwerkelijk het aanbod concentreert en producten van haar leden in de handel brengt voor het volume producten waarover contractuele onderhandelingen worden gevoerd[43]. Het nastreven van de doelstelling inzake het optimaliseren van de productiekosten (onder c) hierboven) volstaat bijgevolg niet om in aanmerking te komen voor de afwijking als de twee overige doelstellingen, inzake het concentreren van het aanbod en het in de handel brengen van de producten van de leden, niet daadwerkelijk zijn verwezenlijkt.

(60) De doelstelling van het in de handel brengen heeft betrekking op de door haar leden geproduceerde producten. Dit sluit niet uit dat een PO, als aanvullende activiteit, in contractuele onderhandelingen ook afzonderlijk door de PO gekochte producten mag opnemen. Dit is in overeenstemming met de andere doelstelling van de PO inzake het concentreren van het aanbod. De mogelijkheid om afzonderlijk van niet-leden[44] gekochte producten op te nemen zou PO's in bepaalde omstandigheden in staat stellen grotere afnemers te bereiken die grotere volumes nodig hebben dan die welke haar leden op dat tijdstip kunnen aanbieden. Deze mogelijkheid zou de PO ook in de gelegenheid stellen de productie van leden die op bepaalde ogenblikken over onvoldoende productie beschikken, bijvoorbeeld door ongunstige weersomstandigheden, te vervangen en aldus het risico te vermijden dat de PO een afnemer verliest.

(61) Krachtens de afwijking mag het kopen van producten van niet-leden echter geen hoofdactiviteit van een PO worden: overeenkomstig de afwijking moet een PO er in de eerste plaats naar streven de producten van haar leden in de handel te brengen. Teneinde de doelstellingen van de afwijking veilig te stellen, moet het kopen van producten van niet-leden een activiteit met een aanvullend karakter blijven. Het kopen van producten van niet-leden blijft een aanvullende activiteit indien een PO, onder normale omstandigheden, in een jaar niet meer dan 25 % van de onder contractuele onderhandelingen vallende producten van niet-leden betrekt. Er kunnen zich evenwel uitzonderlijke situaties voordoen (bijvoorbeeld in verband met weersomstandigheden,

---

41 Een PO moet inspanningen doen om daadwerkelijk producten te verkopen; d.w.z. dat zij niet alleen een gemeenschappelijke afzetstrategie uitvoert, maar ook verkoopvoorstellen doet en met klanten/kopers verkoopovereenkomsten met betrekking tot de producten van haar leden sluit.

42 Lid 1, eerste alinea, van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

43 Zie lid 2, onder d), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

44 Een niet-lid kan een niet bij de PO aangesloten producent of een handelaar zijn. De niet-leden nemen niet rechtstreeks deel aan de door de PO namens haar leden gevoerde contractuele onderhandelingen, d.w.z. dat de PO onafhankelijk van niet-leden onderhandelt. De producten van niet-leden worden door een PO afzonderlijk van niet-leden gekocht; deze onderhandelingen met niet-leden maken geen deel uit van de contractuele onderhandelingen en komen dus niet voor de afwijking in aanmerking.

ziekten) waarin het overschrijden van dit niveau gerechtvaardigd zou zijn en geen afbreuk aan het aanvullende karakter van deze activiteit zou doen.

(62) Ook met betrekking tot de van niet-leden gekochte hoeveelheden moet aan alle voorwaarden van de afwijking zoals vastgesteld in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening worden voldaan. In het bijzonder moeten die volumes worden opgenomen in de onder contractuele besprekingen vallende volumes om te waarborgen dat voor rundvlees en akkerbouwgewassen het maximum van 15 % en voor de sector olijfolie het maximum van 20 % van de relevante markt in acht wordt genomen.

(63) **Voorbeeld** van de toepassing van de afwijking op door een PO namens haar leden gevoerde onderhandelingen die producten van niet-aangesloten producenten omvatten:

Situatie: Vijftien kleine gerstproducenten hebben een PO opgericht om de productievolumes te bereiken die nodig zijn om met een grote regionale zetmeelfabriek te onderhandelen over een leveringscontract. De producenten leveren hun gehele productie aan de PO. De maanden april en mei waren zeer droog in een van de delen van de betrokken regio en de opbrengst van de betrokken producenten daalde met 25 %. In augustus zou de PO daardoor niet in staat zijn de overeengekomen volumes aan de zetmeelfabriek te leveren. Om te voorkomen dat de PO de zetmeelfabriek als klant verliest, koopt zij de ontbrekende volumes gerst op de markt van een niet-aangesloten producent. Het van het niet-lid gekochte volume maakte 17 % uit van het volume dat aan de zetmeelfabriek moest worden geleverd op basis van het contract waarover de PO had onderhandeld.

Analyse: De door de leden van de PO verstrekte producten vormen het overgrote deel van de producten die vallen onder de contractuele onderhandelingen die de PO namens haar vijftien leden met de zetmeelfabriek voert. Het totale onder de betrokken contractuele onderhandelingen vallende volume, met inbegrip van de van een niet-lid afkomstige volumes, vertegenwoordigt 2,2 % van de totale nationale productie, d.w.z. dat het maximum van 15 % van de totale nationale productie op het gebied van akkerbouwgewassen in acht is genomen. Aangezien tevens aan alle andere in artikel 171 van de GMO-verordening vastgestelde voorwaarden is voldaan, komen de volledige contractuele onderhandelingen van de PO in aanmerking voor de afwijking.

2.4.3 De toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst

(64) De tekst van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening bepaalt voor de drie sectoren olijfolie, rundvlees en akkerbouwgewassen dat "*[e]en producentenorganisatie [...] aan de in dit lid genoemde doelstellingen [voldoet] indien het nastreven van deze doelstellingen leidt tot de integratie van activiteiten en deze integratie naar alle waarschijnlijkheid een aanzienlijke efficiëntiewinst zal opleveren*[45]*, zodat de activiteiten van de producentenorganisatie per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van artikel 39 VWEU*".

(65) De afwijking vereist dus dat een PO die contractuele onderhandelingen voert: 1) activiteiten integreert en 2) dat deze activiteiten naar alle waarschijnlijkheid een

[45] Onderstreping toegevoegd.

aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren, zodat de activiteiten van de PO per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB.

(66) Gezamenlijke verkoopactiviteiten en andere gezamenlijk door producenten verrichte activiteiten kunnen een verschillend effect op de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB hebben.

(67) Overeenkomsten tussen landbouwproducenten om gezamenlijk bepaalde activiteiten te verrichten kunnen efficiëntiewinst opleveren en dus ook economische voordelen, met name indien zij activiteiten, vaardigheden of activa combineren teneinde risico's te delen, kosten te besparen, investeringen te verhogen, knowhow samen te brengen, de kwaliteit en verscheidenheid van de productie te verbeteren en sneller te innoveren. Zulke activiteiten kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB en mogelijk zorgen voor productiviteitsstijgingen (bijvoorbeeld dankzij toegang tot betere productietechnologie door bijvoorbeeld gezamenlijke aanbestedingsactiviteiten), hogere inkomsten voor de producenten (bijvoorbeeld dankzij kwaliteitsverbeteringen door gezamenlijk verworven productie- of opslagomstandigheden van hogere kwaliteit) of door een betere beschikbaarheid van leveringen (bijvoorbeeld door gezamenlijk verkregen of georganiseerde opslag- of distributiesystemen van hogere kwaliteit).

(68) Overeenkomsten tussen landbouwproducenten om contractuele onderhandelingen te voeren kunnen echter de mededinging beperken en uiteindelijk de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB hinderen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn indien de producenten een overeenkomst sluiten waarbij prijzen worden vastgesteld, de productie wordt beperkt of markten worden verdeeld. Dergelijke overeenkomsten kunnen het inkomen van de producenten verhogen, maar zouden de verwezenlijking van andere doelstellingen van het GLB in het gedrang kunnen brengen indien zij bijvoorbeeld leiden tot onredelijke prijzen voor de consument (vanwege prijsstijgingen), tot problemen met de beschikbaarheid van leveringen (vanwege beperkingen van het aanbod) of tot productiviteitsdalingen (vanwege een mogelijke afzwakking van de prikkel tot productiviteitsverhoging door de afname van de mededinging tussen de producenten).

(69) In situaties waarin de verwezenlijking van bepaalde doelstellingen van het GLB wordt gehinderd door de verkoopgerelateerde activiteiten van een PO die gezamenlijke verkoopactiviteiten verricht, kan aanzienlijke efficiëntiewinst deze effecten compenseren en ervoor zorgen dat de activiteiten van de PO per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB. De artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening schrijven daarom voor dat:

a. de PO activiteiten integreert, en

b. deze integratie naar alle waarschijnlijkheid een aanzienlijke efficiëntiewinst zal opleveren, zodat de activiteiten van de PO per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB.

Alleen indien de PO voor deze toets (hierna de "toets inzake aanzienlijk efficiëntiewinst" genoemd) slaagt, komt zij voor de afwijking in aanmerking.

(70) De toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst vereist:

a. de identificatie van de activiteiten die door de PO worden geïntegreerd, d.w.z. die door de PO namens haar leden worden verricht. Er is sprake van integratie als de PO de activiteiten rechtstreeks zelf verricht of deze activiteiten uitbesteedt aan derden. Een PO kan bepaalde activiteiten uitbesteden aan derden en deze activiteiten nog steeds in aanmerking nemen voor de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst (bijvoorbeeld vervoersdiensten door vervoerders die derde partijen zijn)[46];

b. de vaststelling dat deze activiteiten naar alle waarschijnlijkheid efficiëntiewinst zullen opleveren. Dit betreft de aard van de activiteiten (d.w.z. of de activiteit van dien aard is dat zij naar alle waarschijnlijkheid efficiëntiewinst oplevert). Het kan ook betrekking hebben op de ontwikkelingsgraad van de PO (de PO kan zich ertoe verbonden hebben in zulke activiteiten te investeren, terwijl het enige tijd vergt vooraleer de investering volledig wordt doorgevoerd, terwijl de PO al namens haar leden over contracten onderhandelt), en

c. de vaststelling dat dergelijke efficiëntiewinst waarschijnlijk aanzienlijk genoeg is opdat de PO (door al haar activiteiten samengenomen) bijdraagt tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB[47].

(71) Zoals in paragraaf (41) hierboven is beschreven, kan een PO lid van een andere PO zijn (een zogenoemde "secundaire PO"), die de productie van de eerste PO verkoopt. De contractuele onderhandelingen van de secundaire PO komen voor de afwijking in aanmerking voor zover die PO aan de voorwaarden daarvoor voldoet. Bij het beoordelen of de PO in het bijzonder voor de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst slaagt, kunnen de efficiëntiebevorderende activiteiten van de primaire PO (bijvoorbeeld inzameling en vervoer van producten) in aanmerking worden genomen bij het registreren van de efficiëntiewinst in de secundaire PO/UPO in het kader van de afwijking.

(72) Een PO kan beoordelen of zij slaagt voor de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst aan de hand van een door de wetgever geboden vereenvoudigde methode. Indien de PO niet aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoet, mag de PO – in

---

[46] De uitbesteding van activiteiten door een erkende PO moet evenwel, overeenkomstig artikel 155 van de GMO-verordening, vooraf door de lidstaten zijn toegestaan. Uitbesteding van de productie is uitgesloten. Een PO moet verantwoordelijk blijven voor de uitvoering van de uitbestede activiteit en voor het algemene beheer, de controle en het toezicht op de voor de uitvoering van de activiteit getroffen commerciële regeling. Nadere bijzonderheden met betrekking tot uitbesteding zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) nr. ...

[47] Aangezien deze efficiëntietoets afhangt van de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB in het licht van de door de artikelen 39 en 42 VWEU geboden specifieke rechtsgrondslag voor mededingingsregels voor de productie van en de handel in landbouwproducten, verschilt zij van elke andere efficiëntietoets die in verband met de handhaving van de mededingingsregels in andere sectoren zou worden toegepast.

bepaalde omstandigheden – een alternatieve methode toepassen om te beoordelen of zij de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst doorstaat.

De vereenvoudigde methode

(73) In lid 1, derde alinea, van zowel artikel 169, 170 als 171, is een methode vastgesteld om na te gaan of aan de criteria van de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst is voldaan (de "vereenvoudigde methode"). Volgens de afwijking[48] kan de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst worden doorstaan indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

a. De PO verricht ten minste een van de in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening genoemde mogelijk efficiëntiebevorderende activiteiten[49]; en

b. Deze activiteiten zijn aanzienlijk in termen van productievolume, productiekosten en het in de handel brengen van het product. Indien deze activiteiten voldoende zwaar wegen, wordt verondersteld dat ze naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren. Dergelijke efficiëntiewinst kan worden geacht elke eventuele bemoeilijking van de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB door contractuele onderhandelingen te compenseren. Bijgevolg kunnen de activiteiten van de PO worden verondersteld per saldo bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB.

(74) In een aantal situaties kan deze vereenvoudigde methode niet worden toegepast. Ten eerste is het niet uitgesloten dat andere dan de in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening genoemde activiteiten efficiëntiewinst opleveren en dat deze activiteiten in sommige gevallen zo veel efficiëntiewinst opleveren dat de activiteiten van de PO per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB. Dergelijke situaties vallen niet onder de vereenvoudigde methode en vereisen een analyse per geval, zoals wordt toegelicht in de paragrafen (77) tot en met (80).

---

[48] Lid 1, derde alinea, onder a) en b) van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

[49] Deze activiteiten zijn:

(i) gezamenlijke distributie, waaronder gezamenlijke verkoopplatformen of gezamenlijk vervoer;

(ii) gezamenlijke verpakking, etikettering of verkoopbevordering; de eerste twee activiteiten worden uitsluitend in aanmerking genomen voor de sector olijfolie;

(iii) gezamenlijke organisatie van kwaliteitscontrole;

(iv) gezamenlijk gebruik van uitrusting of opslagfaciliteiten;

(v) gezamenlijke verwerking; deze activiteit wordt uitsluitend in aanmerking genomen voor de sector olijfolie;

(vi) gezamenlijk beheer van afval dat rechtstreeks voortkomt uit de productie van het product; deze activiteit wordt uitsluitend in aanmerking genomen voor de sectoren olijfolie en rundvlees;

(vii) gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen.

(75) Ten tweede kan de vereenvoudigde methode niet worden toegepast wanneer de PO zich ertoe heeft verbonden in efficiëntiebevorderende activiteiten te investeren, maar het enige tijd vergt vooraleer de investering volledig wordt doorgevoerd. Een dergelijke situatie komt niet in aanmerking voor de vereenvoudigde methode (welke uitgaat van activiteiten die reeds door de PO zijn verricht) en vereist een analyse per geval zoals uiteengezet in paragraaf (77).

De vereenvoudigde methode vereist de identificatie van de in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening genoemde activiteiten en de beoordeling van de omvang van de met die activiteiten gemoeide volumes en kosten. In de volgende drie tekstvakken worden voor elk van de drie sectoren situaties geschetst waarin zulke activiteiten aanzienlijke volumes van het betrokken product en aanzienlijke productie- en afzetkosten vertegenwoordigen, zodat de PO in aanmerking komt voor de afwijking.

De sector olijfolie

Toepassing van de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst

Beschrijving van gezamenlijke activiteiten als bedoeld in artikel 169 van de GMO-verordening, die naar alle waarschijnlijk aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren in de context van de vereenvoudigde methode.

i. Gezamenlijke verwerking

1. **Gezamenlijke verwerking** levert naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op in bepaalde situaties. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de PO het grootste deel van het volume van de door haar leden geoogste olijven verwerkt om olijfolie te produceren in een oliefabriek. De oprichting van een oliefabriek vergt een aanzienlijke investering. De verwerking van olijven tot olijfolie omvat doorgaans verschillende stadia, zoals het schoonmaken en het persen van de olijven, het filteren van de olijfolie enz. Omdat een PO in een dergelijke situatie, waarin haar gezamenlijke verwerkingsactiviteiten het grootste deel van de door haar in de handel gebrachte olijfolie voortbrengen, naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst genereert ten opzichte van de situatie waarin de leden hun olijfolie individueel zouden verwerken, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

ii. Gezamenlijke verpakking, etikettering of afzetbevordering

2. **Gezamenlijke verpakking/botteling en etikettering** van olijfolie levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de PO deze activiteiten in een oliefabriek verricht voor het grootste deel van de in de handel gebrachte olijfolie. Gezamenlijke verpakking/botteling en etikettering vergt doorgaans een aanzienlijke investering voor de aanschaf van de benodigde technologie/machines. Omdat de PO in een dergelijke situatie, waarin haar activiteiten van gezamenlijke verpakking/botteling en etikettering het grootste deel van de door haar in de handel gebrachte olijfolie betreffen, naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst oplevert, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

3. **Gezamenlijke afzetbevordering** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een PO een product met toegevoegde waarde ontwikkelt en in de handel brengt. In deze context is de gezamenlijke afzetbevordering onderdeel van een geïntegreerde strategie om een dergelijk product met toegevoegde waarde af te zetten en betreft de gezamenlijke afzetbevordering alle door de PO in de handel gebrachte volumes. De PO kan haar product differentiëren op basis van onder meer de gehanteerde productiemethoden (bijvoorbeeld om biologische olijfolie te produceren). De PO stelt een reeks specificaties van het product vast en ziet toe op de naleving daarvan: het gaat hierbij bijvoorbeeld om het opstellen van de nodige lijst van specificaties, planning van het productieproces en kwaliteitscontrole in het licht van de specificaties, de aanschaf van de ter naleving van de specificaties vereiste productiemiddelen enz. De kosten van een dergelijke geïntegreerde aanpak om aan de specificaties te voldoen, zijn aanzienlijk voor zowel de PO als haar leden. Omdat de PO in een dergelijke situatie naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst oplevert, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Zijn er situaties waarin gezamenlijke afzetbevordering, bijvoorbeeld de afzetbevordering van generieke producten zonder verdere geïntegreerde activiteiten, aanzienlijke kosten meebrengt, aanzienlijke volumes betreft en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector olijfolie oplevert? Gelieve deze te beschrijven.*

iii. Gezamenlijke organisatie van kwaliteitscontrole

4. **Gezamenlijke organisatie van kwaliteitscontrole** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een PO een consistente kwaliteit van de door haar leden geproduceerde producten waarborgt omdat dit wordt voorgeschreven door de regelgeving of een gevestigde norm, bijvoorbeeld als de PO en haar leden ernaar streven aan de eisen van bepaalde afnemers te beantwoorden. De PO helpt in de eerste plaats de vereiste kwaliteit te behalen door advies en ondersteuning op het gebied van productieprocessen te verlenen. Zodoende verleent de PO de producenten diensten die hen helpen bij de vervaardiging van een kwaliteitsproduct, zoals advies inzake betere methoden voor het toepassen van fytosanitaire middelen, andere chemicaliën en meststoffen, advies inzake de toepassing van betere productietechnieken en bijstand bij productieproblemen op het landbouwbedrijf en bij vraagstukken met betrekking tot regelgeving en inspectie. Ten tweede verricht de PO ook toetsing (zelf of via uitbesteding) ter verificatie van de door haar leden geproduceerde olijfolie die zij in de handel zal brengen (laboratoriumtests van de zuurtegraad en op de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen, het testen van organoleptische eigenschappen enz.) Die tests worden verricht om aan onafhankelijke certificeerders/controleurs aan te tonen dat de producten voldoen aan de regelgeving of de normen en/of om aan de afnemer(s) aan te tonen dat de producten aan zijn (hun) eisen beantwoorden. De kosten van al deze activiteiten zijn aanzienlijk als deze activiteiten het grootste deel van de door de PO in de handel gebrachte olijfolie betreffen. In een dergelijke situatie genereert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op omdat het voor een individueel lid beduidend duurder zou uitvallen om op zichzelf hetzelfde resultaat te bereiken. Omdat een PO in een dergelijke situatie

naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst genereert, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

iv. Gezamenlijke distributie

Gezamenlijke distributie kan betrekking hebben op de volgende activiteiten: gezamenlijk vervoer, de oprichting van een distributiecentrum of een verkoopinfrastructuur, en/of het organiseren van een verkoopplatform.

5. **Gezamenlijke afzetbevordering** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de PO voor het grootste deel van de door de PO in de handel gebrachte olijfolie vervoersdiensten van de olijfgaarden naar de verwerkingssite (oliefabriek) organiseert of als de PO voor het grootste deel van de door de PO in de handel gebrachte olijfolie vervoersdiensten van verschillende oliefabrieken naar een verpakkings-/bottelings- en etiketteringssite organiseert. Een aanzienlijk deel van de kosten die met het produceren en in de handel brengen van het product gepaard gaan, is terug te voeren op vervoer[50]. In deze context kan de PO het vervoer efficiënter beheren dan haar leden op individuele basis. Zo kan de PO schaalvoordelen halen door grotere volumes te vervoeren, zendingen te bundelen en de kosten voor lossen en handling te verlagen. Omdat een PO in een dergelijke situatie bijgevolg naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke kostenreducties en aanzienlijke efficiëntiewinst genereert ten opzichte van haar leden op individuele basis, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

6. **Oprichting van een distributiecentrum of een verkoopinfrastructuur en/of het organiseren van een verkoopplatform.**

Voor raadpleging: *Zijn er situaties waarin de oprichting van een distributiecentrum of een verkoopinfrastructuur en/of het organiseren van een verkoopplatform (met inbegrip van een online verkoopplatform) aanzienlijke kosten meebrengt, aanzienlijke volumes betreft en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector olijfolie oplevert? Gelieve deze te beschrijven.*

v. Gezamenlijk gebruik van uitrusting of opslagfaciliteiten;

7. **Het gezamenlijke gebruik van uitrusting** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de PO de nodige investeringen in belangrijke landbouwwerktuigen (bijvoorbeeld oogstmachines, instrumenten voor het aanbrengen van fytosanitaire middelen, meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen) doet en het correcte gebruik en onderhoud ervan waarborgt. In een dergelijk geval draagt de PO aanvankelijk de investeringskosten door de voor de productie van olijfolie benodigde (nieuwe of gebruikte) uitrusting aan te schaffen. Daarna draagt de PO kosten in verband met het onderhoud en het waarborgen van het correcte gebruik van de uitrusting (bijvoorbeeld opleidingskosten). De initiële

[50] **Voor raadpleging**: *Gelieve aan te geven hoeveel procent van de productie- en afzetkosten van de olijfolie vervoerskosten zijn.*

investerings- en andere kosten met betrekking tot uitrusting zijn aanzienlijk als zij grote volumes betreffen. In deze context zijn de kosten voor het gebruik van de uitrusting aanzienlijk indien grote delen van de door de PO in de handel gebrachte volumes worden geproduceerd met behulp van de uitrusting in gemeenschappelijk bezit. Indien de uitrusting wordt gebruikt om het grootste deel van het door de PO in de handel gebrachte volume olijfolie te produceren, genereert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst. Nieuwe uitrusting/machinerie is vaak noodzakelijk om de productiviteit te verhogen en om ervoor te zorgen dat het product voldoet aan de eisen van de markt. Omdat sommige producenten zich vanwege de hoge investeringskosten evenwel geen nieuwe uitrusting kunnen veroorloven, kan het gezamenlijke gebruik van uitrusting de leden kosten besparen en hun productiviteit doen toenemen. In een dergelijke situatie zou de PO aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Is er andere belangrijke uitrusting die door een PO zou worden aangeschaft met het oog op gezamenlijk gebruik door haar leden en die aanzienlijke kosten meebrengt, aanzienlijke volumes betreft en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst oplevert? Gelieve deze te beschrijven.*

8. **Het gezamenlijke gebruik van opslagfaciliteiten** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de PO de nodige investering in opslagfaciliteiten doet en het correcte gebruik en onderhoud ervan waarborgt. De PO draagt de initiële investeringskosten voor opslag door de faciliteiten aan te kopen of te plannen en te bouwen. Ook de overige investeringen in opslag worden door de PO gedragen aangezien zij verbeteringen aan de faciliteiten aanbrengt. Investeringen in opslag brengen aanzienlijke kosten mee als zij grote volumes betreffen. Ook de kosten voor het gebruik van de opslagfaciliteiten zijn aanzienlijk als substantiële delen van de volumes van de PO in deze faciliteiten worden opgeslagen. Indien de opslagactiviteiten betrekking hebben op het grootste deel van de door de PO in de handel gebrachte olijfolie en dus aanzienlijk zijn in termen van volume, genereert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst. De terbeschikkingstelling van opslagfaciliteiten door de PO kan de kosten verlagen ten opzichte van de situatie waarin de leden op individuele investeringen in opslag aangewezen zijn. De mogelijkheid om het product, mogelijk voor een langere periode en in grotere hoeveelheden, op te slaan zonder het onmiddellijk aan een derde partij te leveren, stelt de leden van de PO in staat hun producten te verkopen wanneer de prijs gunstiger is, en niet noodzakelijk op het ogenblik van de oogst, wanneer het aanbod het grootst is. Opslag kan ook een uitkomst bieden voor onevenwichtigheden in het aanbod die ontstaan doordat het volume olijven dat wordt geoogst van jaar tot jaar varieert. In een dergelijke situatie zou de PO aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

vi. Gezamenlijk beheer van afval dat rechtstreeks voortkomt uit de productie van olijfolie

Voor raadpleging: *Zijn er situaties waarin het gezamenlijke beheer van afval op zich door een PO (zonder gezamenlijke verwerking) zou worden uitgevoerd en aanzienlijke kosten meebrengt, aanzienlijke volumes betreft en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector olijfolie oplevert? Gelieve deze te beschrijven.*

vii. Gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen

9. **De gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de aanschaf plaatsvindt voor aanzienlijke volumes aangezien de PO dan grotere kortingen, betere leveringstermijnen en/of kredietvoorwaarden dan een individuele producent kan krijgen. De PO kan de aanschaf van deze productiemiddelen voor haar rekening nemen en daarnaast ook de correcte opslag en/of de correcte levering van deze producten waarborgen. Wanneer een PO voor haar leden meststoffen, fytosanitaire middelen, gewasbeschermingsmiddelen of energie (brandstof, elektriciteit) aankoopt, vertegenwoordigen deze productiemiddelen aanzienlijke kosten[51]. Indien een PO een aankoop verricht voor een volume dat overeenkomt met wat nodig is om het grootste deel van de gezamenlijk in de handel gebrachte olijfolie te produceren, dan genereert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst. In een dergelijke situatie zou de PO aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Zijn er andere belangrijke productiemiddelen (met inbegrip van diensten) die door een PO ten behoeve van haar leden zouden worden aangeschaft en die aanzienlijke kosten meebrengen, aanzienlijke volumes betreffen en waarvan de gezamenlijke aanschaf naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector olijfolie oplevert? Gelieve een beschrijving te geven.*

Sector rundvlees

Toepassing van de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst

Beschrijving van gezamenlijke activiteiten als bedoeld in artikel 170 van de GMO-verordening, die naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren in de context van de vereenvoudigde methode.

i. Gezamenlijke distributie

1. **Gezamenlijke distributie** kan betrekking hebben op de volgende activiteiten: gezamenlijk vervoer, de oprichting van een distributiecentrum of een verkoopinfrastructuur, en/of het organiseren van een verkoopplatform.

2. **Gezamenlijk vervoer** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de PO voor het grootste deel van het door de PO in de handel gebrachte vee vervoersdiensten organiseert van de productieplaatsen naar de afnemer of naar de verwerkingssite. In deze context kan de PO het vervoer efficiënter beheren ten opzichte van haar leden op individuele basis. Zo kan de PO schaalvoordelen behalen door grotere volumes te vervoeren, zendingen te

[51] Volgens de gegevens van het verslag "EU olive oil farms report based on FADN data" (http://ec.europa.eu/agriculture/rica/pdf/Olive_oil%20_report2000_2010.pdf , blz. 57-76) ging van de exploitatiekosten (van landbouwbedrijven gespecialiseerd in de productie van olijfolie) in Griekenland, Italië en Spanje in 2010 gemiddeld 18 % naar meststoffen, 14 % naar gewasbeschermingsmiddelen en 27 % naar brandstof- en energiekosten.

Voor raadpleging: *Gelieve nadere gegevens over andere kosten te verstrekken, indien beschikbaar.*

bundelen, en de kosten voor lossen en handling te verlagen. Omdat een PO in een dergelijke situatie bijgevolg naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke kostenreducties en aanzienlijke efficiëntiewinst oplevert ten opzichte van haar leden op individuele basis, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

3. **Het organiseren van een verkoopplatform** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval indien de PO een fysieke markt of een veilingplatform voor het verkopen van vee ontwikkelt. In een dergelijke situatie investeert de PO in faciliteiten om vee aan te bieden en de handel van vee mogelijk te maken. Dit vergt aanzienlijke investeringen in de faciliteiten en in het beheer van de faciliteiten indien het gaat om grote volumes en regelmatige handelstransacties. Dergelijke volumes en handelstransacties halen en de bijbehorende investeringen doen, betekent dat de PO het voornaamste verkoopkanaal voor haar leden vormt, d.w.z. dat zij het grootste deel van het vee van haar leden (in volume) verkoopt. Dit levert schaalvoordelen op voor de verkoop van vee omdat producenten in staat worden gesteld in minder tijd meer afnemers te bereiken dan wanneer zij individueel te werk zouden gaan. Het kan ook de transactiekosten voor de aanbieders en de afnemers verlagen. Omdat de PO in een dergelijke situatie bijgevolg naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst genereert ten opzichte van haar leden op individuele basis, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

4. **Het oprichten van een distributiecentrum** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de PO de nodige investering in een distributiefaciliteit, zoals een inzamelcentrum voor kalveren doet en het correcte gebruik en onderhoud ervan waarborgt. De PO draagt de initiële investeringskosten voor het distributiecentrum door de faciliteit te kopen of te plannen en te bouwen. Ook de overige investeringen worden door de PO gedragen aangezien zij verbeteringen aan de faciliteiten aanbrengt. Initiële en andere investeringen brengen aanzienlijke kosten mee als zij grote volumes betreffen. Ook de kosten voor het beheer van de faciliteit zijn aanzienlijk als substantiële delen van de volumes van de PO via deze faciliteit worden verdeeld. Indien de distributieactiviteiten betrekking hebben op het grootste deel van het door de PO in de handel gebrachte vee en dus aanzienlijk zijn in termen van volume, genereert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst. Dit levert schaalvoordelen op voor de verkoop van vee door producenten in staat te stellen in minder tijd meer afnemers te bereiken dan wanneer zij individueel zouden handelen. Het kan ook de transactiekosten voor de aanbieders en de afnemers verlagen. Omdat een PO in een dergelijke situatie bijgevolg naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst genereert ten opzichte van haar leden op individuele basis, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Zijn er situaties waarin het oprichten van een distributiecentrum of een verkoopinfrastructuur en/of het organiseren van een verkoopplatform (met inbegrip van een online verkoopplatform) aanzienlijke kosten meebrengt, aanzienlijke volumes betreft en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector rundvlees oplevert? Gelieve een beschrijving te geven.*

ii. Gezamenlijke afzetbevordering

5. **Gezamenlijke afzetbevordering** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een PO een product met toegevoegde waarde ontwikkelt en op de markt brengt. In deze context is gezamenlijke afzetbevordering het marketinggedeelte van een geïntegreerde strategie om een dergelijk product met toegevoegde waarde te verkopen en is de gezamenlijke afzetbevorderingsactiviteit een van de activiteiten die ter uitvoering van deze strategie wordt verricht. De PO kan haar product differentiëren op basis van bijvoorbeeld ras, voeder, productiesysteem of plaats van herkomst. De PO stelt een reeks specificaties van het product vast en ziet toe op de naleving daarvan: het gaat hierbij bijvoorbeeld om het opstellen van de nodige lijst van specificaties, planning van het productieproces en kwaliteitscontrole in het licht van dergelijke specificaties, de aanschaf van de ter naleving van de specificaties vereiste productiemiddelen enz. De kosten van zulk een geïntegreerde benadering ter inachtneming van de specificaties zijn voor zowel de PO als haar leden aanzienlijk als zij minstens het merendeel van de door de PO in de handel gebrachte volumes betreft. In een dergelijke situatie zou de PO voldoen aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode.

Voor raadpleging: *Zijn er situaties waarin de gezamenlijke afzetbevordering, bijvoorbeeld de bevordering van de afzet van generieke producten zonder verdere geïntegreerde activiteiten, aanzienlijke kosten meebrengt, aanzienlijke volumes betreft en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector rundvlees oplevert? Gelieve een beschrijving te geven.*

iii. Gezamenlijke organisatie van kwaliteitscontrole

6. **Het gezamenlijk organiseren van kwaliteitscontrole** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een PO een consistente kwaliteit van de door haar leden geproduceerde producten waarborgt omdat dit vereist is krachtens de regelgeving dan wel een door de afnemers opgelegde gevestigde norm. De PO helpt in de eerste plaats de vereiste kwaliteit te behalen door advies en ondersteuning inzake productieprocessen te verlenen. Daarbij verleent de PO diensten zoals advies over ras, betere diervoeders, de toepassing van betere veehouderijtechnieken, bijstand bij productieproblemen op het landbouwbedrijf en bij vraagstukken met betrekking tot regelgeving en inspectie. Ten tweede verleent de PO ook veterinaire diensten (zelf of via uitbesteding) ter waarborging van de gezondheid van het door haar leden geproduceerde product dat zij in de handel zal brengen (vaccinatie en andere profylactische maatregelen, ziektebewaking, voortplantingsactiviteiten enz.). Daarnaast verricht de PO tests om aan onafhankelijke certificeerders en controleurs aan te tonen dat de producten voldoen aan de regelgeving of de normen en/of om aan de afnemer(s) aan te tonen dat de producten aan zijn (hun) eisen beantwoorden. De kosten van al deze activiteiten zijn aanzienlijk als deze activiteiten het grootste deel van het door de PO in de handel gebrachte vee betreffen. Omdat de PO in een dergelijke situatie naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst oplevert aangezien het voor een individuele producent beduidend duurder zou uitvallen om op zichzelf hetzelfde resultaat te bereiken, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

iv. Gezamenlijk gebruik van uitrusting of opslagfaciliteiten

7. **Het gezamenlijke gebruik van uitrusting** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de PO de nodige investering in belangrijke uitrusting (bijvoorbeeld machines voor het produceren van voeder, zoals een oogstmachine en een machine voor het vermalen van veevoer) doet en het correcte gebruik en onderhoud ervan waarborgt. In een dergelijk geval draagt de PO aanvankelijk de investeringskosten door de voor de veeproductie benodigde (nieuwe of gebruikte) uitrusting aan te schaffen. Daarna draagt de PO kosten in verband met het onderhoud en het waarborgen van het correcte gebruik van de uitrusting (bijvoorbeeld opleidingskosten). De initiële investeringen en andere kosten met betrekking tot uitrusting brengen aanzienlijke kosten met zich mee als zij betrekking hebben op aanzienlijke hoeveelheden. In deze context zijn de kosten voor het gebruik van de uitrusting aanzienlijk wanneer aanzienlijke delen van de door de PO in de handel gebrachte volumes worden geproduceerd met behulp van de uitrusting in gemeenschappelijk bezit. Indien de uitrusting dus wordt gebruikt om het grootste deel van het volume door de PO in de handel gebracht vee te produceren, levert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Nieuwe uitrusting/machinerie is vaak noodzakelijk om de productiviteit te verhogen en om ervoor te zorgen dat het product voldoet aan de eisen van de markt. Sommige producenten kunnen zich wegens de hoge investeringskosten evenwel geen nieuwe uitrusting veroorloven en daarom kan het gezamenlijke gebruik van uitrusting de leden kosten besparen en hun productiviteit doen toenemen. In een dergelijke situatie zou de PO aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Is er andere belangrijke uitrusting die door een PO zou worden aangeschaft met het oog op gezamenlijk gebruik door haar leden en die aanzienlijke kosten meebrengt, aanzienlijke volumes betreft en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst oplevert? Gelieve een beschrijving te geven.*

8. **Gezamenlijk gebruik van opslagfaciliteiten** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de PO de nodige investering in opslagfaciliteiten (bijvoorbeeld voor diervoeder) doet en het correcte gebruik en onderhoud ervan waarborgt. De PO draagt de initiële investeringskosten voor opslag door de faciliteiten aan te kopen of te plannen en te bouwen. Ook de overige investeringen in opslag worden door de PO gedragen aangezien zij verbeteringen aan de faciliteiten aanbrengt. Initiële en andere investeringen in opslag brengen aanzienlijke kosten mee als zij grote volumes betreffen. Ook de kosten voor het gebruik van de opslagfaciliteiten zijn aanzienlijk als substantiële delen van de volumes van de PO in deze faciliteiten worden opgeslagen. Indien de opslagactiviteiten betrekking hebben op het grootste deel van de door de PO in de handel gebrachte vee en dus aanzienlijk zijn in termen van volume, levert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. De terbeschikkingstelling van opslagfaciliteiten door de PO kan de kosten verlagen ten opzichte van de situatie waarin de leden op individuele investeringen in opslag aangewezen zijn. De mogelijkheid om het product, mogelijk voor een langere periode en in grotere hoeveelheden, op te slaan zonder het onmiddellijk aan een derde partij te leveren, stelt de leden van de PO in staat hun producten te verkopen wanneer de prijs gunstiger is, en niet noodzakelijk op het ogenblik van de oogst, wanneer het aanbod het grootst is. In een dergelijke situatie zou de PO aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Zijn er andere belangrijke opslagfaciliteiten (behalve voor het voeder zoals hierboven beschreven) die door een PO kunnen worden opgezet voor gezamenlijk gebruik door haar leden en die aanzienlijke kosten meebrengen, aanzienlijke volumes betreffen en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren? Gelieve een beschrijving te geven.*

v. Gezamenlijk beheer van afval dat rechtstreeks voortkomt uit de productie van levend slachtvee

9. **Gezamenlijk beheer van afval** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval indien de PO ervoor zorgt dat het grootste deel van het afval dat wordt geproduceerd door het door de PO in de handel gebrachte vee op duurzame wijze (bijvoorbeeld voor energie en voor biogasproductie, voor meststoffen enz.) wordt verwijderd, opgeslagen en hergebruikt. In deze context kan de PO het afval efficiënter beheren dan haar leden op individuele basis. Zo kan de PO schaalvoordelen behalen door grotere volumes te vervoeren, zendingen te bundelen, en de kosten voor lossen en handling te verlagen. Omdat een PO in een dergelijke situatie bijgevolg naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke kostenreducties en aanzienlijke efficiëntiewinst genereert ten opzichte van haar leden op individuele basis, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

vi. Gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen

10. **De gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de aanschaf plaatsvindt voor aanzienlijke volumes aangezien de PO dan grotere kortingen, betere leveringstermijnen en/of kredietvoorwaarden dan een individuele producent kan krijgen. De PO kan de aanschaf van deze productiemiddelen voor haar rekening nemen en daarnaast ook de correcte opslag en/of de correcte levering van deze producten waarborgen. Wanneer een PO voor haar leden voeder, dieren of andere productiemiddelen zoals brandstof en elektriciteit aanschaft, vertegenwoordigen deze productiemiddelen aanzienlijke kosten[52]. Indien een PO een aankoop verricht voor een volume dat overeenkomt met wat nodig is om het grootste deel van het gezamenlijk in de handel gebrachte vee te produceren, dan genereert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst. In een dergelijke situatie zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Zijn er andere belangrijke productiemiddelen (met inbegrip van diensten) die door een PO ten behoeve van haar leden kunnen worden aangeschaft en die aanzienlijke kosten meebrengen, aanzienlijke volumes betreffen en waarvan de gezamenlijke aanschaf naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector rundvlees oplevert? Gelieve een beschrijving te geven.*

[52] Volgens het verslag "EU beef farm report 2012 based on FADN data" ging van de exploitatiekosten van fokkers en mesters in de EU-27 in 2011 41 % naar diervoeder, 22 % naar de aankoop van dieren en 7 % naar brandstof en energie (http://ec.europa.eu/agriculture/rica/pdf/beef_report_2012.pdf , blz. 69).

Voor raadpleging: *Geef nadere gegevens over andere kosten, indien beschikbaar.*

De sector akkerbouwgewassen

Toepassing van de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst

Beschrijving van gezamenlijke activiteiten als bedoeld in artikel 171 van de GMO-verordening, die naar alle waarschijnlijk aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren in de context van de vereenvoudigde methode.

i. Gezamenlijke distributie

1. **Gezamenlijke distributie** kan betrekking hebben op de volgende activiteiten: gezamenlijk vervoer, de oprichting van een distributiecentrum of een verkoopinfrastructuur, en/of het organiseren van een verkoopplatform.

2. **Gezamenlijk vervoer** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de PO voor het grootste deel van de door de PO in de handel gebrachte gewassen vervoersdiensten (weg-, spoor- of zeevervoer) organiseert van de oogstlocaties naar de opslag- of verwerkingslocatie van de afnemer. In deze context kan de PO het vervoer efficiënter beheren dan haar leden op individuele basis. Zo kan de PO schaalvoordelen behalen door grotere volumes te vervoeren, zendingen te bundelen, en de kosten voor lossen en handling te verlagen. Omdat de PO in een dergelijke situatie bijgevolg naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke kostenreducties en aanzienlijke efficiëntiewinst genereert ten opzichte van haar leden op individuele basis, zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Zijn er situaties waarin het oprichten van een distributiecentrum of een verkoopinfrastructuur en/of het organiseren van een verkoopplatform (met inbegrip van een online verkoopplatform) aanzienlijke kosten meebrengt, aanzienlijke volumes betreft en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector akkerbouwgewassen oplevert? Gelieve een beschrijving te geven.*

ii. Gezamenlijke afzetbevordering

3. **Gezamenlijke afzetbevordering** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een PO een product met toegevoegde waarde ontwikkelt en op de markt brengt. In deze context is de gezamenlijke afzetbevordering het marketinggedeelte van een geïntegreerde strategie om een dergelijk product met toegevoegde waarde te verkopen en is de gezamenlijke afzetbevorderingsactiviteit een van de activiteiten die ter uitvoering van deze strategie worden verricht. De PO kan het product differentiëren op basis van bijvoorbeeld het eiwitgehalte, het gebruikte zaad, het gebruik van meststoffen, het vochtgehalte van het gewas en de omvang bij levering of de plaats van herkomst. De PO stelt een reeks specificaties voor het product vast en ziet toe op de inachtneming daarvan. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het opstellen van de nodige lijst van specificaties, planning van het productieproces en kwaliteitscontrole in het licht van dergelijke specificaties, de aanschaf van de ter naleving van de specificaties vereiste productiemiddelen enz. De kosten van zulk een geïntegreerde benadering ter inachtneming van de specificaties zijn

voor zowel de PO als haar leden aanzienlijk als zij minstens het grootste deel van de door de PO in de handel gebrachte volumes betreft. In een dergelijke situatie zou zij aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Zijn er situaties waarin de gezamenlijke afzetbevordering, bijvoorbeeld de bevordering van de afzet van generieke producten zonder verdere geïntegreerde activiteiten, aanzienlijke kosten meebrengt, aanzienlijke volumes betreft en naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector akkerbouwgewassen oplevert? Gelieve een beschrijving te geven.*

iii. Gezamenlijke organisatie van kwaliteitscontrole

4. **Het gezamenlijk organiseren van kwaliteitscontrole** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een PO een consistente kwaliteit van de door haar leden geproduceerde producten waarborgt, omdat dit wordt vereist door hetzij de regelgeving, hetzij een door de afnemers opgelegde vaste norm. De PO helpt in de eerste plaats goede kwaliteit te realiseren, door advies en ondersteuning inzake productieprocessen te verlenen. Zo verleent de PO diensten die de producent helpen een kwaliteitsproduct tot stand te brengen, zoals het verstrekken van advies inzake betere methoden voor het aanbrengen van chemische stoffen en meststoffen, inzake de toepassing van betere technieken, bijvoorbeeld aanaarding, bemesting, verplanting, bestrijding van plagen enz., en/of bijstand bij productieproblemen op het landbouwbedrijf en bij vraagstukken met betrekking tot regelgeving en inspectie. Ten tweede verricht de PO ook laboratoriumtests (zelf of via uitbesteding) ter verificatie van de kwaliteit van het door haar leden geproduceerde gewas dat zij in de handel zal brengen (eiwit, vocht, zaadgrootte, onzuiverheden enz.) Die tests worden verricht om aan onafhankelijke certificeerders/controleurs aan te tonen dat de producten voldoen aan de regelgeving of de normen en/of om aan de afnemer(s) aan te tonen dat de producten aan zijn (hun) eisen beantwoorden. De kosten van al deze activiteiten zijn aanzienlijk als deze activiteiten het grootste deel van het volume van de door de PO in de handel gebrachte gewassen betreffen. In een dergelijke situatie genereert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst omdat het voor een individuele producent beduidend duurder zou uitvallen om op zichzelf hetzelfde resultaat te bereiken. Bijgevolg zou de PO aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

v. Gezamenlijk gebruik van uitrusting of opslagfaciliteiten

5. **Het gezamenlijke gebruik van uitrusting** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de PO de nodige investeringen in belangrijke landbouwwerktuigen (zoals een oogst- of een droogmachine) doet en het correcte gebruik en onderhoud ervan waarborgt. In een dergelijk geval draagt de PO aanvankelijk de investeringskosten door de voor de productie van de akkerbouwgewassen en/of de verwerking van het geoogste gewas benodigde (nieuwe of gebruikte) uitrusting aan te kopen. Daarna draagt de PO kosten in verband met het onderhoud en het waarborgen van het correcte gebruik van de uitrusting (bijvoorbeeld opleidingskosten). De initiële investeringen en andere kosten met betrekking tot uitrusting brengen aanzienlijke kosten met zich mee als zij op aanzienlijke hoeveelheden betrekking hebben. In deze context zijn de kosten voor het gebruik van de

uitrusting aanzienlijk indien grote delen van de door de PO in de handel gebrachte volumes worden geproduceerd met behulp van de uitrusting in gemeenschappelijk bezit. Indien de uitrusting dus wordt gebruikt om het grootste deel van het volume door de PO in de handel gebrachte gewassen te produceren, levert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Nieuwe uitrusting/machinerie is vaak noodzakelijk om de productiviteit te verhogen en om ervoor te zorgen dat het product voldoet aan de eisen van de markt. Omdat sommige producenten zich vanwege de hoge investeringskosten evenwel geen nieuwe uitrusting kunnen veroorloven, kan het gezamenlijke gebruik van uitrusting de leden kosten besparen en hun productiviteit doen toenemen. In een dergelijke situatie zou de PO aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

6. **Het gezamenlijke gebruik van opslagfaciliteiten** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de PO de nodige investeringen in opslagfaciliteiten doet en het correcte gebruik en onderhoud ervan waarborgt. De PO draagt de initiële investeringskosten voor opslag door de faciliteiten aan te kopen of te plannen en te bouwen. Ook de overige investeringen in opslag worden door de PO gedragen aangezien zij verbeteringen aan de faciliteiten aanbrengt. Investeringen in opslag brengen aanzienlijke kosten mee als zij grote volumes betreffen. Ook de kosten voor het gebruik van de opslagfaciliteiten zijn aanzienlijk als substantiële delen van de volumes van de PO door deze faciliteiten worden opgeslagen. Indien de opslagactiviteiten betrekking hebben op het grootste deel van de door de PO in de handel gebrachte gewassen en dus aanzienlijk zijn in termen van volume, levert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. De terbeschikkingstelling van opslagfaciliteiten door de PO kan de kosten verlagen ten opzichte van de situatie waarin de leden op individuele investeringen in opslag aangewezen zijn. De mogelijkheid om het product, mogelijk voor een langere periode en in grotere hoeveelheden, op te slaan zonder het onmiddellijk aan een derde partij te leveren, stelt de leden van de PO in staat hun producten te verkopen wanneer de prijs gunstiger is, en niet noodzakelijk op het ogenblik van de oogst, wanneer het aanbod het grootst is. In een dergelijke situatie zou de PO aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

vi. Gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen

7. **De gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen** levert in bepaalde situaties naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de aanschaf plaatsvindt voor aanzienlijke volumes aangezien de PO dan grotere kortingen, betere leveringstermijnen en/of kredietvoorwaarden dan een individuele producent kan krijgen. De PO kan de aanschaf van deze productiemiddelen voor haar rekening nemen en daarnaast ook de correcte opslag en/of de correcte levering van deze producten waarborgen. Wanneer een PO voor haar leden meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen of energie (brandstof, elektriciteit) aankoopt, vertegenwoordigen deze productiemiddelen aanzienlijke kosten[53]. Indien een PO een

[53] Volgens het verslag "EU cereal farms report 2013 based on FADN data" (http://ec.europa.eu/agriculture/rica/pdf/cereal_report_2013_final.pdf, blz. 26-79) ging van de

aankoop verricht voor een volume dat overeenkomt met wat nodig is om het grootste deel van de gezamenlijk in de handel gebrachte gewassen te produceren, dan levert de PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst op. In een dergelijke situatie zou de PO aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoen.

Voor raadpleging: *Zijn er andere belangrijke productiemiddelen (met inbegrip van diensten) die door een PO ten behoeve van haar leden zouden kunnen worden aangeschaft en die aanzienlijke kosten meebrengen, aanzienlijke volumes betreffen en waarvan de gezamenlijke aanschaf naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst in de sector akkerbouwgewassen oplevert? Gelieve een beschrijving te geven.*

(76) Tot slot kan een PO, indien zij niet aan de in het kader van de vereenvoudigde methode vastgestelde voorwaarden voldoet, aan de hand van een alternatieve methode aantonen dat zij toch de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst doorstaat.

De alternatieve methode

(77) Indien een PO niet aan de voorwaarden van de vereenvoudigde methode voldoet, mag de PO een alternatieve methode toepassen om te beoordelen of zij de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst doorstaat. Dit kan zijn omdat niet aan de vereenvoudigde methode kon worden voldaan, maar de PO van oordeel is dat zij desalniettemin de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst doorstaat. Het kan ook zijn omdat de PO zich in een situatie bevindt waarin de vereenvoudigde methode niet voorziet: de PO kan activiteiten verrichten die in de vereenvoudigde methode niet in aanmerking worden genomen of het kan zijn dat de PO nog geen efficiëntiebevorderende activiteiten aan het uitvoeren is, met name in gevallen waarin nieuwe PO's worden opgericht, waarin PO's voornemens zijn nieuwe geïntegreerde activiteiten te ontwikkelen enz.

(78) In het kader van de alternatieve methode moeten alle activiteiten van de PO worden beoordeeld en moet worden beoordeeld of bepaalde activiteiten naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren, zodat de PO per saldo bijdraagt tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB. Deze richtsnoeren bieden enig advies over de alternatieve methode, maar gezien het gevalspecifieke karakter van die methode behandelen zij niet alle mogelijke aspecten van een beoordeling in het kader daarvan.

(79) Bepaalde andere dan de in lid 1, onder a), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vermelde activiteiten kunnen efficiëntiewinst opleveren. Indien de PO deze verbintenis kan aantonen, is het in dergelijke gevallen noodzakelijk op basis van feitelijke informatie over de situatie in kwestie te beoordelen of zulke nieuwe activiteiten van een PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst

---

exploitatiekosten voor bijvoorbeeld tarwe, harde tarwe, gerst en maïs in de EU-27 in 2011 gemiddeld 24 % naar meststoffen, 11 % naar gewasbeschermingsmiddelen en 17 % naar brandstof en energie.

Voor raadpleging: *Geef nadere gegevens over andere gewassen, indien beschikbaar.*

opleveren, zodat deze activiteiten per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB[54].

Voor raadpleging: *Gebleken is dat PO's bepaalde niet in lid 1, onder a), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vermelde activiteiten kunnen verrichten. Zo verlenen bepaalde PO's opleidingsdiensten (bijvoorbeeld om de productiviteit te verbeteren) of financiële diensten (bijvoorbeeld verzekeringen). Zijn er situaties waarin deze en andere niet in lid 1, onder a), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vermelde diensten naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren?*

(80) De alternatieve methode kan ook worden gebruikt voor een situatie waarin een PO zich ertoe heeft verbonden in efficiëntiebevorderende activiteiten te investeren, maar het enige tijd vergt vooraleer de investering volledig wordt doorgevoerd, terwijl de PO al gezamenlijke verkoopsactiviteiten verricht om aanwezig te zijn op de markt en de rentabiliteit van haar investeringen te waarborgen. In zulke omstandigheden is het voor de PO noodzakelijk te demonstreren dat zij zich er financieel toe heeft verplicht de activiteit te verrichten en dat het, vanwege onvermijdelijke vertragingen bij de tenuitvoerlegging (bijvoorbeeld het bouwen van een faciliteit), enkel een kwestie van tijd is voordat zij de activiteit daadwerkelijk uitvoert. In dergelijke gevallen is het noodzakelijk op basis van feitelijke informatie over de situatie in kwestie te beoordelen of zulke activiteiten van een PO naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren, zodat deze activiteiten per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB[55]. Indien het geval in kwestie in lid 1, onder a), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening genoemde activiteiten betreft, kan de beoordeling, zoals de beoordeling in het kader van de vereenvoudigde methode, geschieden op basis van de aard en het belang (in termen van volume en kosten) van de geplande activiteiten. Indien het geval in kwestie niet in lid 1, onder a), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening vermelde activiteiten betreft, is de beoordeling gevalspecifiek. Indien de activiteit uiteindelijk niet kan worden uitgevoerd vanwege een gebeurtenis waarover de PO geen controle heeft, blijft de PO in aanmerking komen voor de afwijking totdat na het voorvallen van die gebeurtenis een termijn is verstreken die nodig is voor het afwikkelen van de

[54] Indien de elementen van de vereenvoudigde methode in termen van volume en kosten zoals hierboven beschreven in acht zijn genomen, is het waarschijnlijk dat in een dergelijke situatie ook de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst wordt doorstaan. Zoniet dient de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst te worden beoordeeld op basis van feitelijke informatie over de situatie in kwestie teneinde te waarborgen dat de activiteiten van de PO aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren, zodat deze activiteiten per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB.

[55] Indien de elementen van de vereenvoudigde methode in termen van volume en kosten zoals hierboven beschreven in acht zijn genomen, is het waarschijnlijk dat in een dergelijke situatie ook de toets inzake aanzienlijke efficiëntie wordt doorstaan. Zoniet dient de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst te worden beoordeeld op basis van feitelijke informatie over de situatie in kwestie teneinde te waarborgen dat de activiteiten van de PO aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren, zodat deze activiteiten per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB.

activiteiten die de verwezenlijking van de GLB-doelstellingen hinderen (zie het voorbeeld inzake akkerbouwgewassen in afdeling 3.3).

2.4.4 Voorwaarden inzake de betrekkingen tussen de PO en de aangesloten producenten

(81) De afwijking hangt niet af van de vraag of de eigendom van de betrokken producten of het betrokken product al dan niet van de producenten aan de PO wordt overgedragen, aangezien zij in beide situaties op PO's van toepassing is[56].

(82) De afwijking legt echter twee eisen op ten aanzien van de betrekkingen tussen de PO en haar leden[57]:

a. De betrokken producenten mogen niet zijn aangesloten bij een andere PO die eveneens namens hen onderhandelingen over dergelijke contracten voert. De producent mag een andere PO met andere woorden niet het mandaat geven om over zijn producten samen met die van andere producenten contractuele onderhandelingen te voeren. De producent mag deze producten echter wel rechtstreeks parallel aan de markt verkopen en mag ook andere producten via een andere PO verkopen.

b. De onderhandelingen door de PO mogen plaatsvinden op voorwaarde dat het lidmaatschap van de producent van een coöperatie die zelf geen lid van een PO is niet de verplichting inhoudt dat de producten in kwestie dienen te worden geleverd overeenkomstig de voorwaarden die in de statuten van de coöperatie of in de op grond van deze statuten vastgestelde voorschriften en besluiten zijn neergelegd. De artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening kunnen bijgevolg niet worden beschouwd als een grond voor niet-naleving van een bestaande leveringsverplichting in coöperatieve structuren.

2.4.5 Een beperking van de aan conctractuele onderhandelingen onderworpen productie

(83) De afwijking is aan kwantitatieve beperkingen onderworpen[58].

(84) In de sectoren rundvlees en akkerbouwgewassen is de afwijking van toepassing op voorwaarde dat het volume van het product waarover door een bepaalde PO contractuele onderhandelingen worden gevoerd en dat wordt geproduceerd in een bepaalde lidstaat, niet meer bedraagt dan 15 % van de totale nationale productie van elk product als bedoeld in respectievelijk artikel 170, lid 1, onder a) en b), en artikel 171, lid 1, onder a) tot en met l), van de GMO-verordening.

---

[56] Lid 2, onder a), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

[57] Lid 2, onder e) en f), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

[58] Lid 2, onder c), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

(85) In de sector olijfolie is de afwijking van toepassing op voorwaarde dat het volume van de olijfolieproductie waarover door een welbepaalde PO contractuele onderhandelingen worden gevoerd en dat in een bepaalde lidstaat wordt geproduceerd, niet meer dan 20 % van de relevante markt bedraagt, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen olijfolie voor menselijke consumptie en olijfolie voor andere doeleinden. Deze richtsnoeren bevatten bijzonderheden betreffende de bepaling van de relevante markt in de specifieke afdeling over de sector olijfolie.

(86) In de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening is met het oog op de vaststelling van de beperkingen voor de marktmacht sprake van productie "in een bepaalde lidstaat". Indien de onderhandelingen door een PO namens haar leden levering in meerdere lidstaten betreffen, mogen de productievolumes in elke lidstaat niet meer bedragen dan 15 % van de nationale productie voor rundvlees en akkerbouwgewassen en 20 % van de relevante markt voor olijfolie.

(87) De Commissie heeft het productievolume van de betrokken producten in de lidstaten bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie* (PB C 256 van 7.8.2014, blz. 1-4)[59]. Deze informatie is ook beschikbaar op de website van de Commissie[60].

2.4.6 Aanmeldingsverplichting

(88) Krachtens de afwijking[61] moet de PO de bevoegde autoriteiten van de lidstaat waar zij actief is in kennis stellen van het productievolume van de betrokken producten waarover zij namens haar leden onderhandelt. De respectieve bevoegde autoriteiten worden door elke lidstaat aangewezen.

[Door de Commissie te publiceren referentiedocument]

2.5 Vrijwaringsmechanismen

(89) Lid 5 van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening voorziet in een vrijwaringsmechanisme dat de mededingingsautoriteiten van de lidstaten de bevoegdheid geeft om in een individueel geval te besluiten dat bepaalde door een PO gevoerde onderhandelingen moeten worden heropend of dat niet door de PO mag worden onderhandeld.

---

59 Olijfolie: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0807%2803%29&from=NL
Akkerbouwgewassen: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0807%2801%29&from=NL
Rundvlees: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0807%2802%29&from=NL

60 Olijfolie: http://ec.europa.eu/agriculture/olive-oil/legislation/index_en.htm
Rundvlees: http://ec.europa.eu/agriculture/beef-veal/policy-instruments/index_en.htm
Akkerbouwgewassen: http://ec.europa.eu/agriculture/cereals/legislation/index_en.htm

61 Lid 2, onder g), van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening.

(90) De mededingingsautoriteiten van de lidstaten kunnen een dergelijke interventie zelfs doen indien de kwantitatieve maxima voor onderhandelingen door PO's (15 % van de totale nationale productie van producten in de sectoren rundvlees en akkerbouwgewassen of 20 % van de relevante markt in de sector olijfolie) onverkort in acht zijn genomen.

(91) Het vrijwaringsmechanisme kan door de mededingingsautoriteit van een lidstaat in de volgende drie gevallen worden toegepast:

a. indien zij dit noodzakelijk acht om te voorkomen dat mededinging wordt uitgesloten, of

b. indien zij van oordeel is dat het product waarover wordt onderhandeld, wegens zijn specifieke kenmerken of voorgenomen gebruik tot een afzonderlijke markt behoort en deze collectieve onderhandeling betrekking zou hebben op meer dan 15 % van de nationale productie van die markt[62]; of

c. indien zij van oordeel is dat de doelstellingen van het GLB in gevaar worden gebracht.

(92) In alle drie de situaties heeft de actie van de bevoegde mededingingsautoriteiten overeenkomstig de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening niet het karakter van een sanctie voor een inbreuk op de mededingingsregels, maar wordt zij veeleer als een preventieve maatregel beschouwd.

(93) Totdat de bevoegde mededingingsautoriteit een besluit heeft genomen krachtens welk de onderhandelingen moeten worden heropend of niet mogen plaatsvinden, worden overeenkomstig de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening door PO's gevoerde onderhandelingen niet beschouwd als een inbreuk op de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening. Vóór de datum van een dergelijk besluit kunnen voor onderhandelingen door PO's die voldoen aan de voorwaarden van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening dus geen sancties worden opgelegd krachtens het algemene mededingingsrecht van de EU. Na het besluit van de bevoegde mededingingsautoriteit dat de onderhandelingen in kwestie moeten worden heropend of niet mogen plaatsvinden, is de afwijking echter niet meer geldig. Indien de PO na die datum het besluit van de bevoegde mededingingsautoriteit niet naleeft en de onderhandelingen of de uitvoering van gesloten contracten continueert, kunnen met betrekking tot het optreden van de PO bijgevolg procedures in het kader van de algemene mededingingswetgeving worden ingeleid.

2.5.1. Uitsluiting van de mededinging

(94) Wat de eerste situatie betreft, waarin de bevoegde autoriteit intervenieert om te voorkomen dat de mededinging wordt uitgesloten, kunnen de verkopen/contracten van een PO waarover namens haar leden is onderhandeld, volledig in overeenstemming zijn met de voorwaarden van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening, maar

[62] Deze mogelijkheid geldt enkel voor de sectoren rundvlees en akkerbouwgewassen, d.w.z. niet voor de sector olijfolie, waarvoor enkel de voorwaarden onder a) en c) van belang zijn.

mededingingsbeperkende clausules bevatten die verder gaan dan wat nodig is om de concentratie van het aanbod te bereiken, d.w.z. contractuele onderhandelingen (d.i. clausules die niet als voorwaarden in de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening zijn opgenomen, bijvoorbeeld een exclusiviteitsclausule die mededingingsbeperkende effecten kan hebben op een markt met een beperkt aantal marktdeelnemers die elk aan exclusiviteitsvoorwaarden zijn onderworpen).

(95) Wanneer de bevoegde mededingingsautoriteit optreedt om te voorkomen dat de mededinging wordt uitgesloten, streeft zij ernaar de concurrentie tussen producenten en concurrerende processen te vrijwaren. Zowel de daadwerkelijke als de potentiële mededinging[63] moeten in aanmerking worden genomen in een dergelijke analyse. De mededinging kan worden uitgesloten als een van de belangrijkste parameters ervan in een bepaalde relevante markt volledig wordt uitgeschakeld; dit geldt met name voor prijsconcurrentie[64] of voor concurrentie op het gebied van innovatie. Andere elementen die van invloed zijn op de analyse van de uitschakeling van mededinging zijn onder meer: marktaandelen in de bredere context van de analyse van de capaciteit van de daadwerkelijke concurrenten om te concurreren en hun prikkels om dat te doen[65]; beperking van de mededinging als gevolg van de betrokken contractuele onderhandelingen; de capaciteit om prijsverhogingen door te voeren en te handhaven; barrières die nieuwe marktspelers de toegang afsnijden. Voor nadere gegevens betreffende de beoordeling van de uitsluiting van mededinging zie (naar analogie) afdeling 3.5 van de Richtsnoeren inzake de toepassing van artikel 81, lid 3, van het Verdrag *[thans artikel 101, lid 3, VWEU]*[66].

(96) Door een PO namens haar leden gesloten leveringscontracten die aan de voorwaarden van de artikelen 169, 170 en 171 van de GMO-verordening voldoen en geen clausules bevatten die de mededinging meer beperken dan nodig is om de concentratie van het

---

63 Bijvoorbeeld arrest van 28 februari 2002 in zaak T-395/94, Atlantic Container Line/Commissie, ECLIECLI:EU:T2002:49, punt 330.

64 Bijvoorbeeld arrest in zaak 26/76, Metro/Commissie, ECLI:EU:C:1977:167, punt 21: *"…. Dat ofschoon de prijsconcurrentie van groot belang is - en dan ook nooit volledig kan worden uitgeschakeld - zij toch niet de enige doeltreffende vorm van mededinging is en evenmin die vorm van mededinging waaraan onder alle omstandigheden absolute voorrang moet worden verleend; Dat uit de in artikel 85, lid 3, aan de Commissie verleende bevoegdheden blijkt dat de noodzaak van handhaving van een doeltreffende mededinging in overeenstemming kan worden gebracht met het behoud van doelstellingen van andere aard en dat daartoe bepaalde concurrentiebeperkingen toelaatbaar zijn, wanneer zulks onmisbaar is voor het bereiken van deze doelstellingen en niet leidt tot uitschakeling van de concurrentie voor een wezenlijk deel van de gemeenschappelijke markt; ….".*

65 In dit verband wordt eraan herinnerd dat voor de entiteiten die voor de afwijking in aanmerking komen, marktmachtmaxima gelden van 15 % van de nationale productie voor rundvlees en akkerbouwgewassen en van 20 % van de relevante markt voor olijfolie.

66 Mededeling van de Commissie – Bekendmaking – Richtsnoeren betreffende de toepassing van artikel 81, lid 3, van het Verdrag *[thans artikel 101, lid 3, VWEU]* (PB C 101, 27.4.2004, blz. 97).

aanbod als bedoeld in die artikelen mogelijk te maken, zijn niet in strijd met artikel 101 VWEU.

2.5.2. Kleinere relevante productmarkt met mededingingsbeperkend effect

(97) Wat de tweede situatie betreft, kan de mededingingsautoriteit besluiten dat de onderhandelingen moeten worden heropend of dat niet mag worden onderhandeld, indien zij vaststelt:

a. dat de relevante productmarkt (niet: geografische markt) voor onderhandelingen betreffende de sector rundvlees of akkerbouwgewassen kleiner is dan wat in de artikelen 170 en 171 van de GMO-verordening is omschreven.

b. dat de onderhandelingen in kwestie een mededingingsbeperkend effect op deze kleinere markten zouden hebben.

Dit geldt niet voor de sector olijfolie, waarvoor de relevante markt niet is gedefinieerd in artikel 169 van de GMO-verordening.

2.5.3. De doelstellingen van het GLB worden in gevaar gebracht

(98) De derde situatie waarin de mededingingsautoriteit kan optreden, is gekoppeld aan de vaststelling van deze autoriteit dat de doelstellingen van het GLB in gevaar worden gebracht door verdere integratie van de activiteiten van de PO. Deze situatie kan zich voordoen in gevallen waarin een PO een zelfbeoordeling heeft gemaakt op basis van de vereenvoudigde methode. Volgens die methode wordt verondersteld dat indien aan de relevante criteria is voldaan, de activiteiten van de PO per saldo bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het GLB. Een mededingingsautoriteit kan van oordeel zijn dat dit in de praktijk niet het geval is, zelfs al zijn de criteria vervuld.

(99) In het geval dat de onderhandelingen door PO's slechts een lidstaat betreffen, worden de vrijwaringsmaatregelen door de nationale mededingingsautoriteit van die lidstaat toegepast. In het geval dat de onderhandelingen door PO's meer dan een lidstaat betreffen, worden de vrijwaringsmaatregelen door de Europese Commissie toegepast.

3. Sectorspecieke afdelingen

3.1. Olijfolie

3.1.1. Voorbeelden van de toepassing van de afwijking in de sector olijfolie

(100) In deze afdeling van de richtsnoeren wordt aan de hand van de onderstaande voorbeelden ingegaan op de praktische toepassing van de specifieke regels van de GMO-verordening in de landbouwsector olijfolie.

(101) **Voorbeeld** van de op grond van artikel 169 van de GMO-verordening verrichte beoordeling van een onder de afwijking vallende PO die actief is in de sector olijfolie.

Situatie: In een bepaalde regio zijn door een aantal olijftelers parallel verscheidene PO's opgericht die olijfolie produceren door de aan hen door hun leden geleverde olijven te

verwerken. De PO's schaffen ook fytosanitaire producten, meststoffen, uitrusting enz. voor hun leden aan, en zorgen voor de kwaliteitscontrole van de olijfproductie.

De PO's hebben op hun beurt een secundaire PO opgericht waaraan zij hun volledige productie leveren. De secundaire PO vervoert de verschillende door de primaire PO's geproduceerde olijfoliën naar haar bedrijfsterrein om ze te vermengen en te bottelen (wanneer ze niet in bulk worden verkocht). De secundaire PO onderhandelt namens haar leden met detailhandelaren over leveringscontracten, d.w.z. zij voert de contractuele onderhandelingen. Ook verricht zij afzet- en afzetbevorderingsactiviteiten. Voorts zorgt zij voor fytosanitair advies en kwaliteitscontrole ten behoeve van producenten/leden van de primaire PO's. Zowel de primaire PO's als de secundaire PO zijn door de betrokken lidstaat erkend, overeenkomstig de vereisten van de GMO-verordening. Het volume olijfolie dat onder de door de secundaire PO gevoerde onderhandelingen valt, vertegenwoordigt 17,4 % van de relevante markt. De secundaire PO, die de contractuele onderhandelingen voert, heeft de nationale autoriteiten in kennis gesteld van het volume olijfolie waarover contractuele onderhandelingen worden gevoerd.

Analyse: De secundaire PO is erkend als een PO of als een UPO, afhankelijk van de in de betrokken lidstaat toepasselijke regels. De secundaire PO concentreert het aanbod en brengt olijfolie op de markt. De overkoepelende constructie van de primaire PO's en de secundaire PO verricht activiteiten die naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijke efficiëntiewinst als bedoeld in artikel 169 van de GMO-verordening opleveren. De relevante activiteiten die de primaire PO's verrichten, zijn gezamenlijke productie, gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen, gezamenlijke kwaliteitscontrole; de relevante activiteiten die door de secundaire PO worden verricht zijn gezamenlijk vervoer, botteling, gezamenlijke kwaliteitscontole en gezamenlijke afzet en afzetbevordering. Overeenkomstig de vereenvoudigde methode voor de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst leveren deze activiteiten naar alle waarschijnlijkheid efficiëntiewinst op. De activiteiten hebben ook betrekking op het geheel van de volumes waarover contractuele onderhandelingen worden gevoerd. Er kan dus worden geconcludeerd dat de toets inzake aanzienlijke efficiëntie volgens de vereenvoudigde methode zou worden doorstaan. Het volume olijfolie dat onder de door de de secundaire PO gevoerde onderhandelingen valt, vertegenwoordigt niet meer dan 20 % van de relevante markt. De nationale autoriteiten zijn in kennis gesteld van het volume olijfolie waarover contractuele onderhandelingen worden gevoerd. Bijgevolg is de afwijking van toepassing op de activiteiten met betrekking tot contracuele onderhandelingen van de secundaire PO.

(102) **Voorbeeld** van de op grond van artikel 169 van de GMO-verordening verrichte beoordeling van een niet onder de afwijking vallende PO die actief is in de sector olijfolie.

Situatie: Verscheidene producenten van olijfolie (oliefabrieken) besluiten om gezamenlijk een deel van hun olijfolieproductie in bulk aan verschillende bottelarijen te verkopen; het resterende deel van hun respectieve productie verkopen zij afzonderlijk aan andere afnemers. De olijfolieproducenten richten een PO op om namens hen de contractuele onderhandelingen met verscheidene bottelarijen te voeren. Met het oog op de levering aan een van deze bottelarijen (de grootste afnemer) besteedt de PO vervoersdiensten uit voor 30 % van het totale volume olijfolie waarover de PO contractuele onderhandelingen voert. Het vervoer van olijfolie naar de andere bottelarijen wordt niet door de PO verricht; de afnemers (de bottelarijen) regelen zelf het vervoer.

Analyse: De enige efficiëntiebevorderende activiteit die de PO verricht, is het gezamenlijke vervoer voor de levering van olijfolie aan een van de bottelarijen. In artikel 169 van de GMO-verordening wordt gezamenlijk vervoer genoemd als een van de activiteiten die aanzienlijke efficiëntiewinst kunnen opleveren. In dit geval heeft het gezamenlijke vervoer betrekking op aanzienlijk minder dan 50 % van het volume olijfolie waarover dat onder de door de PO gevoerde onderhandelingen valt. Overeenkomstig de vereenvoudigde methode is dat onvoldoende om aan de voorwaarden van de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst te voldoen. Het is niet waarschijnlijk dat de vervoersactiviteiten aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren en derhalve is het onwaarschijnlijk dat de door de PO gevoerde contractuele onderhandelingen voor de afwijking in aanmerking komen.

3.1.2. Identificatie van de relevante markt in de sector olijfolie

(103) Krachtens de afwijking moeten de relevante product- en geografische markten voor de groothandel in olijfolie worden geïdentificeerd, zodat de PO's kunnen nagaan of zij het door de afwijking gestelde maximale marktaandeel niet overschrijden[67].

(104) Relevante markten moeten per geval worden beoordeeld en de Commissie heeft in haar bekendmaking betreffende de bepaling van de relevante markt richtsnoeren verstrekt over de wijze waarop relevante markten moeten worden geïdentificeerd[68]. Het is voor de Commissie niet mogelijk om precieze definities van de relevante markten voor de sector olijfolie te geven, maar om producenten te helpen de afwijking toe te passen, wordt in deze richtsnoeren enig sectorspecifiek advies verstrekt op basis van de informatie waarover de Commissie ten tijde van de vaststelling van deze richtsnoeren beschikte[69]. Relevante markten kunnen gaandeweg veranderen, onder meer door marktontwikkelingen.

(105) Het gaat erom de relevante product- en geografische markten voor de olijfoliegroothandel te identificeren. Op die markt zijn de verkopers in essentie producenten en handelaren en de afnemers handelaren, fabrikanten, retailers, industriële klanten en klanten in de hotel- en restaurantsector.

a) Relevante productmarkt

(106) Ten eerste lijkt de relevante productmarkt voor olijfolie te verschillen van de productmarkten voor andere eetbare oliën, gezien onder meer de verschillen op het

[67] Zie afdeling 2.4.5 Een beperking van de aan conctractuele onderhandelingen onderworpen productie beperking van de aan contractuele onderhandelingen onderworpen productie.

[68] Bekendmaking van de Commissie inzake de bepaling van de relevante markt voor het gemeenschappelijke mededingingsrecht (PB C 372 van 9.12.1997, blz. 5).

[69] Dit omvat eerdere onderzoeken door mededingingsautoriteiten (zaken van DG Concurrentie van de Europese Commissie en van de Spaanse nationale mededingingsautoriteiten) alsook informatie die door de Commissie van marktdeelnemers is verkregen.

gebied van de kenmerken, de prijzen en het gebruik van deze producten. Voorts is het mogelijk niet nodig afzonderlijke markten voor de verschillende soorten olijfolie (extra olijfolie van de eerste persing, olijfolie van de eerste persing en andere oliën op basis van olijven[70]) te identificeren, vanwege de hoge mate van substitutie tussen deze categorieën. Rekening houdend met de organisatie van verkoopkanalen kan het passend zijn drie afzonderlijke markten te identificeren:

- aan retailers geleverde olijfolie;
- aan industriële klanten geleverde olijfolie, en
- aan klanten in de hotel- en restaurantsector geleverde olijfolie.

Tot slot kan niet worden uitgesloten dat op de markt voor aan retailers geleverde olijfolie, de levering van huismerkproducten en merkproducten afzonderlijke productmarkten vormen.

(107) De hierboven beschreven gemeenschappelijke elementen van marktsegmentatie sluiten de identificatie van beperktere productmarkten niet uit.

b) Relevante geografische markt

(108) Voor elk van de drie verkoopkanalen, namelijk retailers, industriële afnemers en de hotel- en restaurantsector, lijkt de relevante markt voor de levering van olijfolie uit geografisch oogpunt niet kleiner dan landelijk te zijn en beslaat zij mogelijk de gehele EER.

3.2. Sector rundvlees

3.2.1 Voorbeelden van de toepassing van de afwijking in de sector rundvlees

(109) In deze afdeling van de richtsnoeren wordt aan de hand van de onderstaande voorbeelden ingegaan op de praktische toepassing van de specifieke regels van de GMO-verordening in de landbouwsector rundvlees.

(110) **Voorbeeld** van de op grond van artikel 170 van de GMO-verordening verrichte beoordeling van een onder de afwijking vallende PO die actief is in de sector rundvlees.

Situatie: Een erkende PO verkoopt gezamenlijk de gehele veeproductie (100 %) van haar leden voor de levering van levend slachtvee. De verkoop vertegenwoordigt een marktaandeel van 1,3 % van de totale nationale rundvleesproductie in de betrokken lidstaat. Behalve de gezamenlijke verkoop organiseert de PO de inzameling en het vervoer van al (100%) het namens haar leden voor levering aan slachthuizen verkochte vee, wat 17 % van de productie- en afzetkosten vertegenwoordigt. Voorts schaft de PO voor haar leden het grootste deel van het voeder en de medicatie die zij aan hun dieren toedienen aan, wat circa 9 % van de productiekosten uitmaakt.

Analyse: De PO concentreert het aanbod en brengt levend slachtvee in de handel. De PO verricht activiteiten die naar alle waarschijnlijkheid een aanzienlijke efficiëntiewinst als bedoeld in artikel 170 van de GMO-verordening opleveren: ten eerste, gezamenlijk vervoer van vee, en ten tweede,

[70] Uitvoeringsverordening (EU) nr. 29/2012 van de Commissie van 13 januari 2012 betreffende de handelsnormen voor olijfolie (PB L 12 van 14.1.2012, blz. 14, zoals gewijzigd).

gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen zoals voeder en medicatie. Het gezamenlijke vervoer van de PO betreft meer dan de helft van de door de PO in de handel gebrachte volumes (in casu 100 % van het vee) en de PO lijkt dus de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst in het kader van de vereenvoudigde methode te doorstaan. Wat de gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen betreft, is geen beoordeling nodig aangezien de PO volgens de vereenvoudigde methode lijkt te voldoen aan de voorwaarden van de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst. De PO verkoopt veel minder dan 15 % van de totale nationale productie van levend slachtvee. Bijgevolg is de afwijking van toepassing op de contractuele onderhandelingen door de PO.

(111) **Voorbeeld** van de op grond van artikel 170 van de GMO-verordening verrichte beoordeling van een niet onder de afwijking vallende PO die actief is in de sector rundvlees.

Situatie: Een erkende PO zorgt voor de gezamenlijke verkoop van 80 % van de veeproductie van haar leden voor de levering van levend slachtvee. De verkoop vertegenwoordigt een marktaandeel van 6 % van de totale nationale rundvleesproductie in de betrokken lidstaat. Behalve de gezamenlijke verkoop organiseert de PO namens haar leden gezamenlijke afzetbevorderingscampagnes in de vorm van algemene advertenties over het vee van haar leden in een lokale krant. De gezamenlijke afzetbevorderingsactiviteit heeft betrekking op alle gezamenlijk door de PO verkochte producten.

Analyse: De PO concentreert het aanbod en brengt levend slachtvee in de handel. De PO verricht een activiteit die naar alle waarschijnlijkheid een aanzienlijke efficiëntiewinst als bedoeld in artikel 170 van de GMO-verordening oplevert, namelijk gezamenlijke afzetbevordering. Deze activiteit omvat het gehele gezamenlijk verkochte volume, maar de gezamenlijke activiteit lijkt niet te voldoen aan de voorwaarden van de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst overeenkomstig de vereenvoudigde methode. In het onderhavige voorbeeld lijkt de PO geen product met toegevoegde waarde te ontwikkelen, maar slechts het product van haar leden te promoten door middel van algemene advertenties. Tot slot is het onwaarschijnlijk dat de afzetbevorderingsactiviteit op zich in dit voorbeeld aanzienlijke efficiëntiewinst oplevert en bijgevolg is het onwaarschijnlijk dat de afwijking van toepassing is op de contractuele onderhandelingen door de PO.

3.3. Akkerbouwgewassen

3.3.1 Voorbeelden van de toepassing van de afwijking in de sector akkerbouwgewassen

(112) In deze afdeling van de richtsnoeren wordt aan de hand van de onderstaande voorbeelden ingegaan op de praktische toepassing van de specifieke regels van de GMO-verordening in de landbouwsector akkerbouwgewassen.

(113) **Voorbeeld** van de op grond van artikel 171 van de GMO-verordening verrichte beoordeling van een onder de afwijking valllende PO die actief is in de sector akkerbouwgewassen.

Situatie: "Golden Glow" is een PO van graanproducenten. De PO is gevestigd en erkend in lidstaat A en heeft enkele leden in de lidstaten B en C. Golden Glow is opgericht om vervoersdiensten aan haar leden te verlenen aangezien de vervoerskosten

relatief hoog zijn vanwege de grote afstand tot de verkooppunten. Gemiddeld voor 60 % van de hoeveelheid waarover contractuele onderhandelingen door de PO worden gevoerd, wordt gebruikgemaakt van de gezamenlijke vervoersdiensten (eigen of uitbesteed). Voorts houdt de PO zich bezig met de gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen, met name meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Bovendien biedt zij haar leden informatiediensten zoals informatie over nieuwe zaden op de markt, risicodiversificatie, waaronder hedging enz.

Wat de logistieke diensten betreft, bezit de PO zelf enkele vrachtwagens. Deze vrachtwagens dekken echter slechts 9 % van de vervoersbehoeften van haar leden. Daarom heeft de PO contracten ondertekend met twee andere ondernemingen, die gespecialiseerd zijn in vervoersdiensten. De PO heeft de uitbestedingsaanvraag bij de bevoegde nationale autoriteit aangemeld en goedkeuring gekregen. De PO heeft toegelicht dat door het vervoer uit te besteden, een aanzienlijke kostenbesparing wordt verwezenlijkt, aangezien de investeringen in de vrachtwagens groot zijn, de vervoersbehoeften in de sector akkerbouwgewassen erg cyclisch zijn (er is veel vervoer nodig ten tijde van de oogst, anders is de behoefte zeer laag), er veel onderhoud nodig is en het duur kan uitvallen om gespecialiseerde chauffeurs in dienst te hebben die niet de hele tijd kunnen worden ingezet.

Voorts had Golden Glow in 2014 het volgende aandeel van de totale nationale productie in lidstaat A: zachte tarwe: 6,4 %, gerst: 4 %, haver: 13,8 %, raapzaad: 13,6 %, veldbonen: 2,3 % en landbouwerwten: 1 %. In de lidstaten B en C bedraagt het marktaandeel van Golden Glow voor elke graansoort minder dan 1 %. De leden van de PO brengen gemiddeld 80 % van hun productie op de markt via de PO. Leden kopen gemiddeld twee derde van hun meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen via de PO en deze productiemiddelen vertegenwoordigen gemiddeld 18 % van de totale variabele productie- en afzetkosten voor alle gewassoorten waarover de PO onderhandelt.

Analyse: Golden Glow is officieel erkend door de nationale autoriteit in lidstaat A. De PO concentreert het aanbod en brengt akkerbouwgewassen in de handel. De PO verricht activiteiten die naar alle waarschijnlijkheid een aanzienlijke efficiëntiewinst als bedoeld in artikel 171 van de GMO-verordening opleveren, namelijk gezamenlijk vervoer en gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen. Het gezamenlijke vervoer van de PO betreft meer dan de helft van de door de PO in de handel gebrachte volumes en de PO lijkt dus de toets inzake aanzienlijke efficiëntiewinst in het kader van de vereenvoudigde methode te doorstaan. De beoordeling van de gezamenlijke aanschaf van productiemiddelen is in dit geval niet nodig aangezien voor één gezamenlijke activiteit aan de voorwaarden van de test is voldaan. Tot slot bedraagt het aandeel tarwe, gerst, haver, raapzaad, veldbonen en erwten dat door de PO wordt verkocht / waarover de PO contractuele onderhandelingen voert, niet meer dan 15 % van de totale nationale productie in lidstaat A. Bijgevolg is de afwijking van toepassing op de contractuele onderhandelingen van de PO.

De PO verleent informatiediensten terwijl daarvan in artikel 171 van de GMO-verordening geen sprake is. Het is niet uitgesloten dat deze activiteit efficiëntiewinst kan opleveren. In het onderhavige geval is het echter niet nodig deze diensten te

beoordelen aangezien de analyse van het gezamenlijke vervoer volstaat opdat de afwijking van toepassing zou zijn op de contractuele onderhandelingen van de PO.

(114) **Voorbeeld** van de op grond van artikel 171 van de GMO-verordening verrichte beoordeling van een niet onder de afwijking vallende PO die actief is in de sector akkerbouwgewassen.

Situatie: "Stony Fields" is een PO die actief is op de tarwe- en gerstmarkt in lidstaat A. De PO is erkend door een bevoegde nationale autoriteit in lidstaat A. De PO verkoopt tarwe en gerst van haar leden en van niet-leden. Het aandeel van de door haar leden geproduceerde tarwe en gerst waarover de PO contractuele onderhandelingen voert, bedraagt in lidstaat A respectievelijk 7 % van de nationale productie van tarwe en 8 % van de nationale productie van gerst. Het marktaandeel van de PO in lidstaat A bedraagt, rekening houdend met de door de niet-leden geleverde tarwe en gerst, respectievelijk 19 % en 17,2 %. Stony Fields voert niet alleen contractuele onderhandelingen namens haar leden, maar is ook voornemens te investeren in een opslagfaciliteit met enkele verwerkingsmachines (voor drogen en schoonmaken), die 10 % van haar opslagbehoeften zou dekken en ongeveer 1 % van het totale volume van de door de PO verkochte tarwe (van leden en niet-leden). Stony Fields heeft van een plaatselijke bank een lening gekregen om de faciliteit te financieren. Momenteel is de PO offertes van verschillende bedrijven voor het bouwen en voor de uitrusting aan het bestuderen. De PO wil de faciliteit over 6 à 8 maanden kunnen gebruiken.

Voorts stuurt Stony Fields zijn leden wekelijks een nieuwsbrief met betrekking tot de ontwikkelingen van de markten en relevant nieuws voor de tarwe- en gerstproducenten.

Analyse: Stony Fields is een erkende PO die het aanbod concentreert en akkerbouwproducten in de handel brengt. De PO verricht geen activiteiten die naar alle waarschijnlijkheid een aanzienlijke efficiëntiewinst als bedoeld in artikel 171 van de GMO-verordening opleveren. De PO is slechts voornemens in de toekomst een in artikel 171 vermelde mogelijk efficiëntiebevorderende activiteit (opslag) aan te bieden. De vereenvoudigde methode voor het beoordelen van de toets inzake aanzienlijke effciciëntiewinst is dus niet van toepassing. In het huidige voorbeeld zou echter een alternatieve methode zoals beschreven in de punten (74) tot en met (80) kunnen worden uitgevoerd. In het onderhavige geval heeft de PO van de bank een kredietlijn gekregen en heeft zij van verschillende ondernemingen offertes voor het bouwen van de opslagfaciliteit ontvangen. Het project heeft een termijn van 6 à 8 maanden. Het lijkt er derhalve op dat de PO de verbintenis aangaat te investeren in een efficiëntiebevorderende activiteit en enkel tijd nodig heeft om de opslagfaciliteit te bouwen. De PO kan dus voor de afwijking in aanmerking komen op voorwaarde dat de efficiëntiewinst die deze opslagactiviteit zal opleveren naar alle waarschijnlijkheid aanzienlijk is. Dit is evenwel onwaarschijnlijk aangezien de PO voornemens is voor slechts 1 % van de totale door de PO verkochte tarwe in opslag te voorzien. Wat de andere activiteiten betreft, verstrekt de PO informatie aan haar leden in de vorm van nieuwsbrieven. Het is goed mogelijk dat zulke informatie nuttig en zelfs efficiëntiebevorderend is. Desalniettemin is het niet duidelijk of de verstrekte informatie op zich aanzienlijke efficiëntiewinst oplevert. Wat gerst betreft, zijn er geen efficiëntiebevorderende activiteiten ondernomen of gepland. Voorts lijkt met betrekking

tot het aandeel van niet-leden gekochte tarwe en gerst en het aandeel van de totale nationale productie, niet aan de voorwaarden te zijn voldaan. Ten eerste bedraagt het aandeel van de van niet-leden gekochte producten voor tarwe 63 % en voor gerst 53 % van de totale hoeveelheid waarover de PO contractuele onderhandelingen heeft gevoerd. Bijgevolg kan een dergelijke activiteit niet als aanvullend worden beschouwd. Ten tweede bedraagt het aandeel van het onder contractuele onderhandelingen door de PO vallende product voor zowel tarwe als gerst meer dan 15 % van de nationale productie. Bijgevolg is de afwijking niet van toepassing op de situatie waarin de PO zich bevindt.